

RAPORT DE MONITORIZARE

A MECANISMELOR LEGALE DE SUPORT

A ÎNTREPRINDERILOR SOCIALE ȘI A CELOR DE INSERTIE

Finanțat de
Uniunea Europeană

ASOCIAȚIA
BUSINESSULUI
EUROPEAN

Suedia
Sverige

Raportul de monitorizare a mecanismelor legale de suport a întreprinderilor sociale și a celor de inserție a fost elaborat de Platforma Antreprenoriatului Social, în special Secretarul Platformei, domnul Laurențiu Racu, cu suportul SRL „Know legal consulting”, în cadrul proiectului „Societatea civilă contribuie la dezvoltarea economică incluzivă și durabilă în Republica Moldova” finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Asociația Businessului European și Centrul Contact.

Conținutul acestui raport aparține autorilor și nu reflectă viziunea donatorului.

Autor:

Laurențiu Racu, Secretarul Platformei Antreprenoriatului Social

Mentori la elaborarea Raportului:

Otilia Sîrbu, Dezvoltator de strategii și politici sociale, Expert non-profit

Oxana Miron, Doctor în drept, expert în politici sociale și drepturile omului

CONTACT

CUPRINS

INTRODUCERE.....	4
I. Contextul actual al antreprenoriatului social în Republica Moldova.....	7
II. Analiza prevederilor legislative cu privire la susținerea și subvenționare Întreprinderilor Sociale.....	10
III. Aplicarea practică a subvențiilor și facilităților fiscale de Întreprinderile Sociale și Întreprinderi Sociale de Inserție din Republica Moldova.....	17
Concluzii și recomandări.....	22
Bibliografie.....	26
ANEXE.....	27

CONTACT

Mulțumiri

Acest document este elaborat în cadrul proiectului „Societatea civilă contribuie la dezvoltarea economică incluzivă și durabilă a țării”, finanțat de către Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de Asociația Obștească EcoVisio. Platforma Antreprenoriatului Social aduce sincere mulțumiri persoanelor care au contribuit la elaborarea și definitivarea acestui document, antreprenorilor sociali din Moldova care au participat la interviurile organizate în perioada mai - septembrie 2023.

Declinare de responsabilitate

Acest raport de evaluare prezintă constatările, concluziile și recomandările colectate de către echipa de evaluare de la instituțiile și persoanele intervievate. S-au depus toate eforturile pentru a se asigura că informațiile date aici sunt triangulate și corecte. Orice eroare de fapt care poate apărea în raport este neintenționată, deși intră în responsabilitatea echipei de evaluare.

Limite și constrângeri în colectarea datelor

În evaluarea mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate de către stat în domeniul antreprenoriatului social au fost folosite surse de date primare și secundare pentru colectarea informației. Datele acumulate se bazează pe informația disponibilă on-line, informațiilor colectate în cadrul focus grupurilor, interviurilor structurate și chestionarelor aplicate Întreprinderilor Sociale, Întreprinderilor Sociale de inserție, proiectelor de antreprenoriat social și membrilor Platformei pentru antreprenoriatul social în Republica Moldova (conform anexei nr. 3 la acest raport).

Acronime și abrevieri

APC – Administrația Publică Centrală

APL – Administrația Publică Locală

AS – antreprenoriat social

ANOFM – Agenția de ocupare a forței de muncă

CF – Cod Fiscal

OSC / ONG – Organizațiile Societății Civile

ÎS – întreprinderi sociale

ÎSI – întreprinderi sociale de inserție

PDAS – Platforma de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social

RM – Republica Moldova

CONTACT

Introducere

Scopul acestui raport este promovarea antreprenoriatului social și îmbunătățirea activității întreprinderilor sociale și a celor de inserție, prin intermediul analizei mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate de către stat. Raportul are ca obiectiv principal analiza și monitorizarea cadrului normativ în vigoare, a mecanismului de acordare a facilităților fiscale și subvențiilor și oportunităților existente.

Prin acest studiu, am dorit să oferim o imagine clară asupra analizei mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate de către stat, analizând în profunzime practicile existente în cadrul inițiativelor de antreprenoriat social în Republica Moldova. De asemenea, ne-am concentrat asupra analizei atât a facilităților efectiv obținute, cât și a celor planificate de către antreprenorii sociali.

Pe lângă analiza mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate de către stat, ne-am concentrat atenția asupra elaborării de recomandări semnificative privind instrumentele de stimulare fiscală posibile în domeniul antreprenoriatului social.

În cele ce au urmat, acest raport de evaluare a detaliat fiecare aspect al analizei, oferind o imagine cât mai completă și detaliată asupra domeniului mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate.

Scopul general al raportului de monitorizare este evaluarea cadrului normativ, mecanismul de acordare a facilităților fiscale și subvențiilor acordate pentru întreprinderile sociale și cele de inserție din Republica Moldova, cu prezentarea unor recomandări de modificare a legislației.

Analiza și monitorizarea cadrului normativ va avea în vedere următoarele aspecte:

- Evoluția legislației în domeniu în ultimii 3 ani;
- Claritatea și aplicabilitatea legislației;
- Coerența legislației cu celelalte acte normative din domeniu;
- Adaptarea legislației la nevoile întreprinderilor sociale și celor de inserție.

Obiectivele au cuprins:

- dacă prevederile actului normativ sunt funcționale;
- dacă sunt atinse scopurile actului normativ;
- dacă sunt circumstanțe care generează inaplicabilitatea actului, cu argumentarea detaliată care sunt ele și cum se manifestă în practică;

CONTACT

Metodologia aplicată

Metodologia de lucru utilizată în elaborarea acestui studiu a fost structurată în etape clare și sistematice, având ca scop asigurarea unei monitorizări a mecanismului de acordare a facilităților fiscale și subvențiilor și oportunităților existente.

Monitorizarea fiind realizată prin procesul de colectare și analiză a informațiilor tematiche referitoare la legislația relevantă (pentru ultimii 3 ani) în domeniul facilităților și subvențiilor acordate întreprinderilor sociale și celor de inserție. Această monitorizare a avut ca scop facilitarea procesului de luare a deciziilor de către instituțiile responsabile în domeniu.

În vederea atingerii scopurilor propuse în prezentul raport, s-au aplicat metode cantitative și calitative de colectare și analiză a informației de la diferiți actori implicați în sectorul de Antreprenoriat Social.

Astfel, au fost aplicate următoarele instrumente de evaluare:

- Studii de caz: s-a realizat câte un interviu telefonic cu 3 (trei) întreprinderi sociale și de întreprinderi sociale de inserție care în cadrul activității sale economice au un profit și un rulaj economic concurențial.
- Analiza și evaluarea impactului a legislației naționale: a fost studiat contextul general al problemelor legate de facilități și subvenții acordate întreprinderilor sociale și celor de inserție.
- Evaluarea beneficiarilor: au fost aplicate 11 chestionare beneficiarilor de facilități și subvenții (1 bărbat și 10 femei) din 11 întreprinderi sociale (4 ÎS, 2 ÎSI, 4 ONG-uri și o GT ; 3 rurale/ 7 urbane). Evaluarea beneficiarilor de facilități a implicat colectarea și analiza datelor privind numărul de beneficiari, tipul de întreprinderi sociale și cele de inserție, impactul asupra comunității și rezultatele obținute.
- Chestionare: au fost colectate date și opinii ale antreprenorilor sociali și a membrilor PDAS prin 3 chestionare on-line privind percepția acestora asupra prevederilor legislative actuale și a experienței de implementare a facilităților și subvențiilor acordate de autorități.
- Consultări publice cu viitori antreprenori sociali și membrii PDAS: au fost planificate dezbateri publice pentru a extinde procesul de consultare și implicare a publicului larg, inclusiv a altor părți interesate, organizații neguvernamentale și cetățeni. Deși consultările publice extinse au fost inițial planificate pentru a aduce un aport valoros la procesul decizional și pentru a asigura transparență și implicare, aceste restricții au făcut imposibilă realizarea lor în practică. Cu toate acestea, eforturile au fost direcționate către alternative, precum consultări online sau sondaje de opinie, pentru a obține feedback-ul și contribuția publicului.
- Analiza datelor statistice: pentru o abordare mult aspectuală în cadrul elaborării raportului, s-au analizat datele statistice existente.

Pe baza datelor și opiniilor acumulate, au fost generate o serie de concluzii. Ca urmare a aplicării instrumentelor de analiză și sinteză, au fost propuse mai multe recomandări de modificare a legislației.

Actele normative care au fost supuse procesului de monitorizare și evaluare a politicilor publice le puteți identifica în anexa 1 din prezentul Raport.

CONTACT

I. Contextul actual al antreprenoriatului social în Republica Moldova

Antreprenoriatul social, la moment este o tendință globală, cu recunoaștere extinsă la cel mai înalt nivel. Pentru crearea unei economii mai juste și mai echitabile, antreprenoriatul social vine ca o modalitate de a rezolva problemele sociale.

A fost recunoscut impactul pozitiv al antreprenoriatului social în mai multe domenii, inclusiv:

- Crearea de locuri de muncă: Antreprenoriatul social poate fi o modalitate eficientă de a crea locuri de muncă pentru persoanele defavorizate.
- Rezolvarea problemelor sociale: Antreprenoriatul social poate contribui la rezolvarea unor probleme sociale presante, cum ar fi sărăcia, discriminarea și excluderea socială.
- Promovarea dezvoltării sustenabile: Antreprenoriatul social poate contribui la promovarea dezvoltării sustenabile, prin utilizarea unor practici ecologice și sociale responsabile.

Antreprenoriatul social are o tendință în creștere continuă, cu potențialul de a avea un impact semnificativ asupra societății. În contextul actual, antreprenoriatul social poate juca un rol important în restructurarea economică post-pandemie și în promovarea dezvoltării sustenabile.

Odată cu dezvoltarea conceptului de economie socială în statele europene, tendințele au ajuns destul de rapid și în Republica Moldova. Astfel, în anul 2017 este adoptată Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care s-a introdus conceptul de antreprenoriat social în Legea nr. 845 din 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, acesta fiind începutul reglementării legale a domeniului de antreprenoriat social la nivel național.

Potrivit unui studiu recent, antreprenoriatul social a câștigat teren în Republica Moldova, atrăgând tot mai mulți antreprenori interesați de rezolvarea problemelor sociale.¹ În anul 2021, ponderea întreprinderilor mici și mijlocii (întreprinderile sociale și cele sociale de inserție fiind înregistrate sub formă de SRL și Cooperative de producție, toate fiind clasificate la momentul actual în categoria IMM-urilor) în totalul întreprinderilor din țară a fost de 99,2%², ceea ce demonstrează importanța acestui sector în economia națională.

În ceea ce privește numărul de antreprenori sociali și impactul acestora, statistica oferă o perspectivă interesantă. Conform unui studiu efectuat în Republica Moldova, aproximativ 38% dintre întreprinderile mici și mijlocii au o dimensiune socială, ceea ce înseamnă că acestea au obiective sociale și contribuie la rezolvarea unor probleme importante din comunitate.³

În Republica Moldova, conform datelor statistice, în 2023 sunt înregistrate 11 întreprinderi cu statut de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție. În anul 2022, în urma cartografierii realizate de Platforma Antreprenoriatului Social, a fost stabilită existența a circa

¹ <https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2022/12/Final-report.pdf>

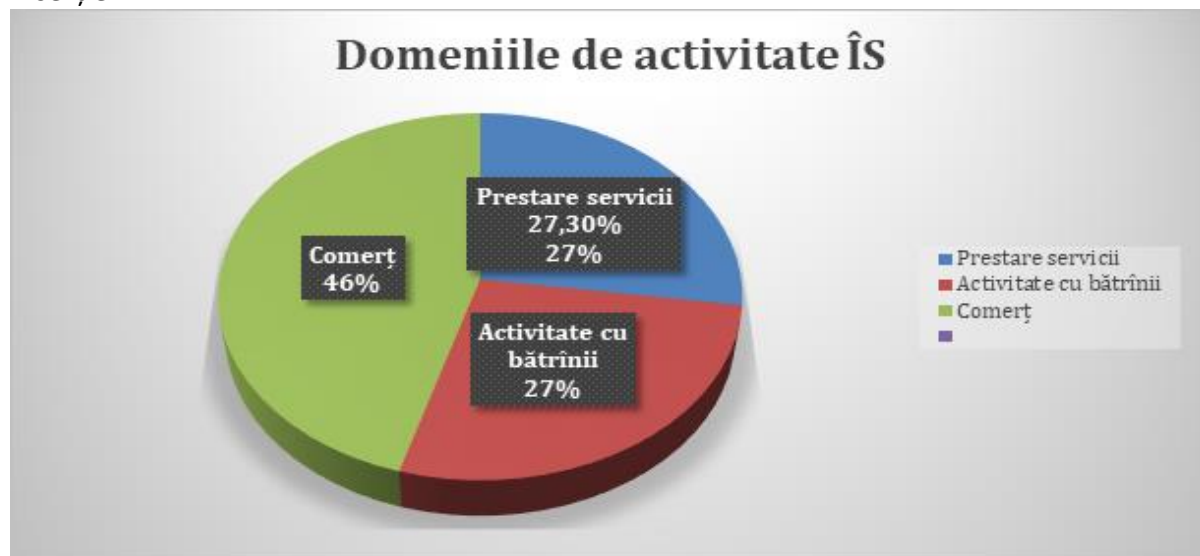
² https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/22

³ L. Bocancea (Țîbulac), Întreprinderile mici și mijlocii – promotor al dezvoltării economice, https://utm.md/meridian/2010/MI_2_2010/2_Bocancea_L_Intreprinderile.pdf

50 de organizații, întreprinderi care dezvoltă inițiative sociale fără obținerea statutului de întreprindere socială și întreprindere socială de inserție.

Domeniile de activitate a inițiativelor sociale și a întreprinderilor sociale și cele de inserție înregistrate sunt diferite, dar toate au la bază impactul social și necesitatea în suport din partea statului, pentru a fi posibilă dezvoltarea durabilă a acestora.

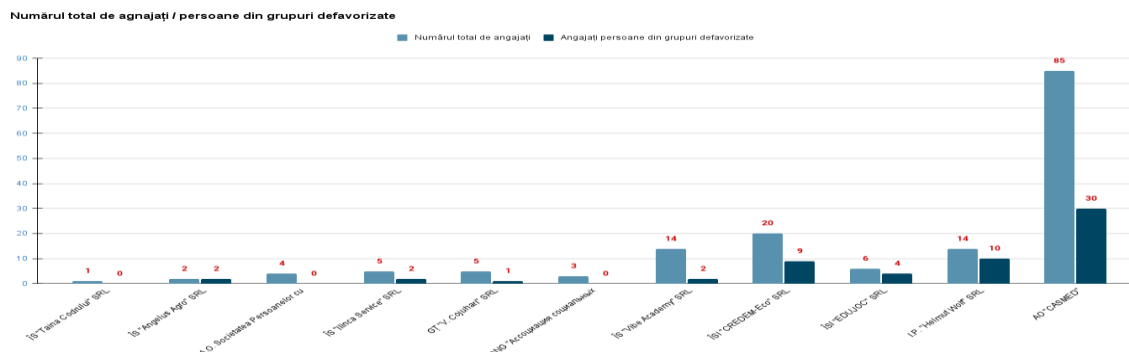
Figura #1 Domeniile de activitate ale Întreprinderilor Sociale și ale Întreprinderilor Sociale de Inserție

Din anul 2021, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social în Republica Moldova, cu sprijinul financiar acordat de Fundația Est-Europeană și în parteneriat cu asociația EcoVisio, a concentrat eforturile asupra dezvoltării antreprenoriatului social. Această inițiativă a contribuit la consolidarea acestui sector inovator, care combină obiectivele economice cu rezolvarea problemelor sociale, și care a câștigat din ce în ce mai multă recunoaștere în Republica Moldova. Prin intermediul unor studii recente și analize asupra reglementărilor legale, membrii PDAS au demonstrat importanța antreprenoriatului social în economia națională, evidențiind faptul că aproape 99,2% din întreprinderile mici și mijlocii din țară sunt de natură socială. Aproximativ 38% dintre aceste întreprinderi contribuie la rezolvarea problemelor sociale în comunitate, subliniind impactul semnificativ al antreprenoriatului social în dezvoltarea durabilă a societății moldovenești.⁴

⁴ <https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2022/12/Final-report.pdf>

Figura #2 Numărul total de angajați / persoane din grupurile social - vulnerabile în cadrul Întreprinderilor Sociale și Întreprinderilor Sociale de Inserție

În anul 2023, membrii PDAS s-au angajat activ în monitorizarea și evaluarea politicilor publice referitoare la antreprenoriul social, cu accent pe facilitățile și subvențiile oferite de autorități, în vederea susținerii antreprenorilor sociali. Aceste eforturi vor contribui la consolidarea cadrului legal existent și va sprijini dezvoltarea durabilă acestui sector în Republica Moldova.

În procesul de realizare a prezentului raport, au fost implicate mai multe întreprinderi sociale și de inserție, precum și persoane interesate în dezvoltarea conceptului de antreprenoriul social. Pentru a oferi o analiză mai exactă a datelor acumulate, au fost realizate și 3 studii de caz cu unele dintre întreprinderile care înregistrează creșteri stabile și constante a veniturilor generate și a impactului social realizat.

Conform datelor obținute putem menționa următoarele detalii:

- I. **„Credem Eco” SRL** - întreprindere socială de inserție cu un număr de 25 de persoane angajate, dintre care 9 sunt persoane cu dizabilități. De la începutul anului până în prezent, întreprinderea a achitat peste 4 673 162,00 MDL sub formă de salarii și peste 1 milion de lei pe impozite. Pentru anul 2023 fiind planificată o cifră totală de afaceri de circa **9506955 mdL**.
- II. **„Vibe Academy” SRL** - întreprinderea socială are un număr de 28 de angajați, fiind implicate 2 persoane din grupurile defavorizate. Pentru salarii, de la începutul anului 2023, fiind achitată suma de 457 800,00 MDL. De menționat faptul că întreprinderea planifică să înregistreze o cifră de afaceri aproximativ de 1 134 600,00 MDL. Din datele oferite de antreprenor, aceștia nu folosesc nici un mecanism de subvenționare sau de facilitare a dezvoltării afacerilor sociale.
- III. **„Floare de Cireș” SRL** - întreprinderea socială de inserție dispune de 41 de angajați, cu o cifră de afaceri planificată pentru anul 2023 de aproximativ 18 milioane de MDL și cu 1,5 milioane de MDL sumă achitată în calitate de impozite. Floare de cireș SRL beneficiază trimestrial de subvenții de stat în baza⁵ și subvenții lunare pentru crearea locurilor de muncă în baza Hotărârii de Guvern nr. 1276 din 26.12.2021⁶. De menționat faptul că compania dispune de 23 de angajați din categoria persoanelor cu necesități speciale și achită anual peste 4 milioane de MDL în calitate de salarii.

⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126195&lang=ro , Hotărârea Guvernului nr. 49 din 29.04.2021 pentru aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126719&lang=ro , Hotărârea de Guvern nr. 1276 din 26.12.2021

II. Analiza prevederilor legislative cu privire la susținerea și subvenționare Întreprinderilor Sociale

Facilitățile fiscale oferite de stat Întreprinderilor Sociale

Legea Republicii Moldova indică posibilitatea obținerii unor facilități și scutiri de taxe și impozite pentru întreprinderile sociale de inserție (cele care pun un accent primar pe implicarea persoanelor din grupurile defavorizate în calitate de angajați). Realizând o analiză a prevederilor legale, precum și a Codului fiscal din Republica Moldova, identificăm doar art. 53/1 care menționează scutirea de plata impozitului întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăților orbilor, surzilor și invalizilor.

Articolul sus menționat indicând expres următoarele:

”Articolul 53/1. Întreprinderile create de societățile orbilor, surzilor și invalizilor

Se scutesc de plata impozitului întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăților orbilor, surzilor și invalizilor.”⁷

Implementarea mecanismelor de suport pentru antreprenorii sociali în Republica Moldova are un potențial semnificativ pentru a contribui la integrarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii și la dezvoltarea afacerilor sociale. Cu toate acestea, există necesitatea de a ajusta legislația pentru a oferi sprijin echitabil pentru toate categoriile de persoane defavorizate. Este esențial să se extindă facilitățile fiscale și să se încurajeze antreprenorii să angajeze aceste grupuri vulnerabile pentru a stimula crearea de locuri de muncă și a reduce șomajul în comunități.

De asemenea, considerăm relevant să menționăm susținerea activă din partea statului a organizațiilor nevăzătorilor, surzilor și invalizilor, acestea fiind subvenționate în fiecare an. Din datele oferite de Legea nr. 258 din 16-12-2020 bugetului de stat pentru anul 2021⁸, Legea nr. 205 din 06-12-2021 bugetului de stat pentru anul 2022⁹ și Legea nr. 359 din 22-12-2022 bugetului de stat pentru anul 2023¹⁰ putem observa doar pentru ultimii 3 ani alocarea unei sume de peste 23 de milioane de lei pentru cele 3 asociații, activitatea acestora fiind axată pe beneficiarii direcți ai întreprinderilor sociale.

Chiar dacă aceste asociații în esența lor au același impact ca și întreprinderile sociale, față de a doua categorie, primele sunt intens susținute și promovate de stat. Aceasta duce la apariția unor inegalități ce țin de posibilitățile de dezvoltare a întreprinderilor sociale, care sunt nevoite să concureze cu afacerile clasice fără a avea o susținere directă din partea statului.

În tabelul de mai jos putem observa sumele alocate din bugetul de stat pentru asociațiile nevăzătorilor, surzilor și invalizilor din Republica Moldova, dar din analizele practice vom identifica foarte puține proiecte finanțate din aceste surse ce au un impact la fel de puternic ca și activitățile întreprinderilor sociale.

⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140235&lang=ro#, Codul fiscal al Republicii Moldova

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126066&lang=ro, Legea nr. 258 din 16-12-2020 bugetului de stat pentru anul 2021

⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129175&lang=ro, Legea nr. 205 din 06-12-2021 bugetului de stat pentru anul 2022

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136128&lang=ro, Legea nr. 359 din 22-12-2022 bugetului de stat pentru anul 2023

Organizația	Domeniul	2021	2022	2023	Total
AO „Asociația Nevăzătorilor din Moldova”	Asigurări sociale	709.800,00	914.000,00	793.000,00	2.416.800,00
	Procurare utilaj și materie primă	2.107.700,00	2.107.700,00	2.107.700,00	6.323.100,00
	Pentru crearea locurilor de muncă	250.000,00	250.000,00	250.000,00	750.000,00
Asociația Surzilor	Asigurări sociale	478.800,00	859.600,00	859.600,00	2.198.000,00
	Procurare utilaj și materie primă	1.445.500,00	1.445.500,00	1.445.500,00	4.336.500,00
	Pentru crearea locurilor de muncă	0,00	0,00	0,00	0,00
Societatea Invalizilor	Asigurări sociale	593.500,00	530.900,00	661.900,00	1.786.300,00
	Procurare utilaj și materie primă	1.607.600,00	1.757.600,00	1.607.600,00	4.972.800,00
	Pentru crearea locurilor de muncă	250.000,00	250.000,00	250.000,00	750.000,00
TOTAL		7.442.900,00	8.115.300,00	7.975.300,00	23.533.500,00

Această discrepanță în sprijinul financiar dintre organizațiile dedicate persoanelor cu dizabilități și întreprinderile sociale deschide o discuție importantă despre echitatea în distribuirea resurselor. Într-o societate în care diversitatea și incluziunea ar trebui să fie priorități, se pune întrebarea cum pot fi eliminate aceste inegalități și cum pot fi create condiții echitabile pentru toți actorii implicați în dezvoltarea comunității.

Un aspect crucial de explorat ar putea fi eficacitatea actuală a utilizării fondurilor destinate acestor organizații. Este posibil ca o revizuire a mecanismelor de evaluare și monitorizare a proiectelor finanțate să aducă mai multă claritate în privința impactului real al acestor inițiative asupra beneficiarilor lor direcți. Acest demers ar putea evidenția dacă resursele sunt alocate în mod optim și dacă există potențial pentru îmbunătățiri în procesul de sprijin financiar.

De asemenea, ar fi util să se exploreze modul în care întreprinderile sociale pot fi mai eficient integrate în politicile guvernamentale de sprijin. Dezvoltarea unor programe și inițiative care să încurajeze inovația și sustenabilitatea în cadrul acestor întreprinderi sociale ar putea reprezenta o soluție pentru echilibrarea terenului de joc economic și sprijinirea diversificată a comunității. În final, o abordare holistică și echitabilă alocării resurselor ar contribui la construirea unei societăți mai incluzive și juste pentru toți cetățenii săi.

Considerăm relevantă analiza posibilității de scutire sau reducere pentru Întreprinderile Sociale a plății Taxei pe Valoarea Adăugată (TVA) reprezintă o măsură esențială pentru promovarea unei economii sociale și durabile. Această inițiativă oferă întreprinderilor sociale

CONTACT

resurse suplimentare pentru a-și atinge obiectivele sociale și de mediu, eliminând obligația de plată a TVA. Prin această scutire, antreprenorii sociali devin mai competitivi și pot direcționa mai eficient resursele către proiecte inovatoare și soluții pentru problemele comunității sau ale mediului.

La momentul actual, din perspectiva fiscală, activitățile Întreprinderilor Sociale și a Întreprinderilor Sociale de Inserție sunt privite drept activități ale SRL-urilor sau GȚ-urilor, fiind aplicate normele legale generale fără a se lua în calcul capacitatea concurențială a acestor întreprinderi.

Beneficiile scutirii de TVA se extind și către stimularea inovației în cadrul Întreprinderilor Sociale. Eliminarea presiunii fiscale permite antreprenorilor sociali să investească în cercetare și dezvoltare, îmbunătățind produsele și serviciile oferite. Aceasta contribuie la creșterea capacității acestor organizații de a aduce soluții inovatoare la problemele sociale și de mediu.

Scutirea de TVA nu numai că asigură o șansă echitabilă de dezvoltare pentru Întreprinderile Sociale, dar contribuie și la creșterea încrederii și loialității consumatorilor. Faptul că aceste organizații sunt scutite de la plata TVA poate să funcționeze ca un factor de atracție, evidențiind angajamentul lor față de cauzele sociale și de mediu. În ansamblu, scutirea de TVA pentru Întreprinderile Sociale reprezintă un pas important către consolidarea unei economii mai responsabile și orientate spre binele comun.

Mecanisme de subvenționare a întreprinderilor sociale

Autoritățile publice centrale încearcă prin mai multe mecanisme să asigure interesele persoanelor din grupurile vulnerabile, precum și să-i încurajeze pe antreprenori să-și dezvolte afacerile într-un mod cât mai incluziv. Menționate anterior, prevederile Legii nr. 105 din 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, reglementează o serie de subvenții, acestea fiind disponibile pentru majoritatea antreprenorilor.

Pentru întreprinderile sociale și cele de inserție, aceste subvenții reprezintă o bună oportunitate de reducere a cheltuielilor la etapa inițială de dezvoltare a afacerilor sociale. Fiind necesară accesarea acestora conform prevederilor legale și în baza reglementărilor Hotărârii Guvernului nr. 1276 din 2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă.

Prin Legea nr. 137 din 2020¹¹, au fost modificate o serie de acte normative fiind modernizate mecanismele de subvenționare oferite de stat cu scopul susținerii antreprenorilor în procesul de creare și adaptare a locurilor de muncă. Astfel, modificările propuse în domeniul ocupării forței de muncă au avut drept scop de a facilita implementarea Legii 105/2018 și de a spori calitatea serviciilor și măsurilor de ocupare a forței de muncă prestate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM).

În baza proiectului fiind implementate următoarele modificări:

- angajarea șomerilor cu contract individual de muncă pe o durată determinată de cel puțin 18 luni;

¹¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122538&lang=ro, Legea nr. 137 din 2020 privind modificarea unor acte normative

CONTACT

- angajatorii pot beneficia de subvenția acordată în baza prezentei proceduri, dacă angajează șomeri tineri cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani: din familii defavorizate, orfani, rămași fără îngrijirea părinților, aflați sub tutelă sau curatelă;
- reglementări privind cazurile în care angajatorul este obligat să restituie subvenția și excepțiile de la aceste prevederi.
- angajarea șomerilor cu dizabilități cu contract individual de muncă pe o durată determinată de cel puțin 18 luni;
- direcționarea pentru angajare a persoanelor cu dizabilități cărora li se recomandă încadrarea în câmpul muncii în baza certificatului de încadrare în grad de dizabilitate;
- definirea noțiunii „adaptarea locului de muncă”;
- termenul de la achiziționarea, instalarea echipamentele, dispozitivele și tehnologiile de asistare, pentru crearea locului de muncă a fost extins până la 60 zile lucrătoare;
- termenul de păstrare a locului de muncă de către angajatori, beneficiari ai subvenției, v-a constitui nu mai puțin de 18 luni și nu 36 cum este conform redacției actuale, cu scopul sporirii atractivității acestor măsuri de ocupare a forței de muncă;
- în cazul angajării persoanelor cu dizabilități de grad accentuat și sever, subvenția va constitui 75%, din costurile necesare creării sau adaptării locului de muncă, suportate de către angajator;
- la solicitarea angajatorului, subvenția pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă, poate fi acordată concomitent cu subvenția prevăzută la art. 36 din Legea 105/2018;
- reglementări privind condițiile de restituire a subvenției.

La momentul actual putem menționa în prim plan prevederile Legii nr. 105 din 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj¹². De menționat faptul că până la modificările din anul 2022, legea prevedea o serie de subvenții mult mai mici decât cele actuale. Anterior fiind prezente următoarele prevederi: *„Angajatorul care angajează pe o perioadă nedeterminată sau determinată, cu o durată de cel puțin 18 luni, șomeri din categoriile persoanelor menționate în lege, direcționați de către subdiviziunea teritorială, primește subvenții lunare în sumă egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat. Subvenția se acordă în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat.”*. La momentul actual, actul normativ vizează o serie de mecanisme ce oferă antreprenorilor (indiferent de forma de organizare sau prezența statutului de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție) posibilitatea de subvenționare a anumitor locuri de muncă. Cu părere de rău, aceste mecanisme sunt nu doar slab promovate, dar și reprezintă anumite deficiențe în procesul de obținere.

Conform sondajului realizat de PDAS, în iulie 2023, doar 2 întreprinderi sociale facilitează de aceste subvenționări din partea statului, de cele mai multe ori fiind greu de identificat avantajele reale, mecanismele presupunând anumite costuri suplimentare pentru antreprenori.

Chiar dacă Legea nr. 845 din 1992¹³, prevede o serie de facilități fiscale pentru întreprinderile sociale și cele de inserție, prevederile fiscale, nu menționează nici o facilitate pentru aceste entități juridice. Astfel, prevederile articolului 53¹ din CF al RM, scutesc de plata impozitelor

¹² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105474&lang=ro, Legii nr. 105 din 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj

¹³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17094&lang=ro, Legea nr. 845 din 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi

CONTACT

doar întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăților orbilor, surzilor și invalizilor. Din graficul 2 de mai sus fiind posibil de observat faptul că numărul de angajați în cadrul celor 11 întreprinderi intervievate este în creștere și cu fiecare an duce la apariția unui număr tot mai mare de locuri de muncă.

Art. 3 din Legea nr. 105 din 2018 prevede expres definițiile pentru o serie de noțiuni, acestea fiind relevante în procesul de analiză a domeniului selectat, acesta menționând următoarele:

- **măsuri de ocupare a forței de muncă** – măsuri pentru reducerea dezechilibrului dintre cererea și oferta de muncă, care includ măsuri de promovare a ocupării forței de muncă și măsuri pasive de ocupare a forței de muncă (asigurarea de șomaj);
- **măsuri de promovare a ocupării forței de muncă** – măsuri orientate spre creșterea șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și spre stimularea angajatorilor pentru a încadra în muncă șomerii și pentru a crea noi locuri de muncă, care includ servicii și măsuri active de ocupare a forței de muncă;
- **adaptarea locului de muncă** – totalitatea acțiunilor întreprinse de către angajator pentru a facilita exercitarea dreptului la muncă și creșterea randamentului la locul de muncă al persoanei cu dizabilități, ținând cont de necesitățile individuale ale persoanei respective, prin utilizarea cu echipamente, dispozitive și tehnologii de acces, prin angajarea personalului de suport și prin adaptarea spațiului;
- **tinerii NEET** – tinerii în vârstă de 15–29 de ani, care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruiri în afara sistemului formal de educație;

Implementarea mecanismelor de suport pentru antreprenorii sociali în Republica Moldova are un impact semnificativ asupra integrării grupurilor vulnerabile pe piața muncii. Legea nr. 105 din 2018 și Hotărârea Guvernului nr. 1276 din 2018 au reglementat o serie de subvenții și facilități fiscale pentru a încuraja dezvoltarea afacerilor sociale și a sprijini antreprenorii. Cu toate acestea, există limite și provocări notabile în aplicarea acestor mecanisme.

Chiar dacă legislația cu privire la antreprenoriul social a fost adoptată în anul 2017, prevederile legii nr. 105 din 2018, o perioadă îndelungată au rămas la standardele anterioare, ne fiind o sursă de suport eficientă pentru antreprenori. Modificările majore, care și reprezintă reglementările de bază ale prezentului raport, au fost adoptate odată cu legea nr. 4 din 2022 pentru modificarea unor acte normative. Prin aceasta fiind introduse modificările în forma pe care o putem identifica la momentul actual.

Noile prevederi oferă subvenții pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă, care reprezintă o oportunitate valoroasă pentru antreprenorii sociali de a reduce costurile inițiale de dezvoltare a afacerilor sociale. Aceste subvenții sunt disponibile pentru majoritatea antreprenorilor, cu excepția angajării persoanelor cu dizabilități mintale și intelectuale. Acest aspect lasă o lacună în sprijinul acestor grupuri vulnerabile pe piața muncii. Cu toate acestea, subvențiile pot acoperi 80% din salariul de bază al șomerilor angajați și pot dura până la 6 luni.

În plus, antreprenorii sociali pot beneficia de consultanță și asistență pentru inițierea afacerilor, precum și de suport pentru proiecte locale. Cu toate acestea, în ceea ce privește subvențiile pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă, legea nu acoperă angajarea persoanelor cu dizabilități mintale. Acest fapt poate descuraja angajarea acestor persoane și

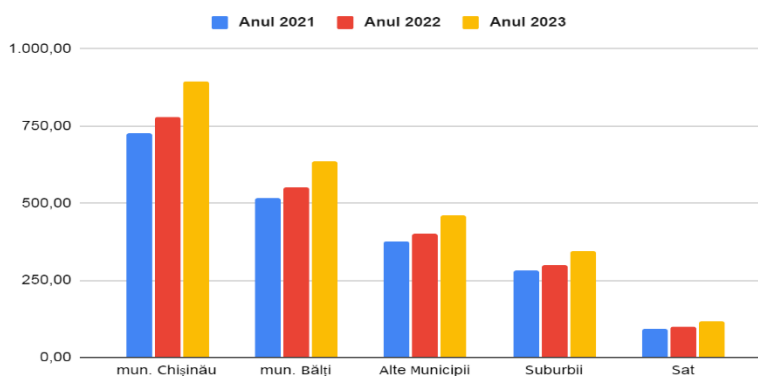
poate pune un accent inechitabil asupra antreprenorilor în ceea ce privește costurile suplimentare.

În ceea ce privește sprijinirea inițiativelor locale, statul acordă subvenții pentru proiecte care creează noi locuri de muncă în zonele rurale și angajează șomeri înregistrați la subdiviziunea teritorială. Cu toate acestea, întreprinderile beneficiare trebuie să acopere 35% din costul proiectului, iar subvenția nu poate depăși 65% din acest cost, dar nu mai mult de 20 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent.

De asemenea, legislația prevede o serie de facilități pentru toate asociațiile obștești și alte grupuri de inițiativă la încheierea contractelor de locațiune cu administrația publică locală.

Prin aprobarea bugetului pentru anul următor, se stabilesc și o serie de costuri, inclusiv și cuantumul minim al chiriei bunurilor proprietate publică. Cu părere de rău, datele analizate ne demonstrează faptul că sumele indicate în lege și realitățile cu care se confruntă antreprenorii sunt total diferite.

CUANTUMUL MINIM AL CHIRIILOR ANUALE			
ANUL	2021	2022	2023
LOCALITATEA	SUMA	SUMA	SUMA
mun. Chișinău	727,55	777,74	894,41
mun. Bălți	515,97	551,58	634,32
Alte Municipii	375,18	401,08	461,23
Suburbii	281,58	301,00	346,14
Sat	93,99	100,48	115,56

Din datele analizate se observă faptul că sumele indicate în prevederile legislative sunt aproape imposibil de obținut de către organizațiile necomerciale care au înregistrat întreprinderile sociale. Chiar dacă cuantumul minim a simțit o creștere substanțială în ultimul an, acesta nu poate fi comparat cu cheltuielile pe care le suportă organizațiile necomerciale care încearcă să dezvolte întreprinderile sociale.

CONTACT

Acordarea chiriilor la prețuri preferențiale de către instituțiile publice către întreprinderile sociale reprezintă un element important în promovarea incluziunii sociale și dezvoltării durabile. Această practică nu doar că facilitează accesul întreprinderilor sociale la spații adecvate pentru desfășurarea activităților lor, dar și stimulează angajamentul acestora în proiecte de responsabilitate socială. Prin reducerea costurilor asociate cu închirierea spațiilor, instituțiile publice sprijină inițiativele care au impact direct asupra comunităților defavorizate, generând locuri de muncă și contribuind la creșterea calității vieții pentru grupurile marginalizate. Mai mult decât atât, acordarea chiriilor preferențiale reflectă angajamentul autorităților față de dezvoltarea economică echitabilă și încurajează colaborarea între sectorul public și cel privat în vederea atingerii obiectivelor sociale comune. Este, astfel, o strategie concretă în sprijinirea și consolidarea întreprinderilor sociale, care joacă un rol semnificativ în construirea unei societăți mai echitabile și sustenabile.

Cu toate acestea, în ciuda prevederilor legislative, aplicarea efectivă a mecanismelor de sprijin pentru antreprenorii sociali a fost limitată. Legea nr. 845 din 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, prevede expres, în art. 36/5, o serie de măsuri de sprijin și încurajare a antreprenoriatului social, dar aplicativitatea lor practică la momentul actual este aproape imposibilă.

III. Aplicarea practică a subvențiilor și facilităților fiscale de Întreprinderile Sociale și Întreprinderi Sociale de Inserție din Republica Moldova

Facilitățile fiscale și subvențiile sunt importante pentru antreprenorii sociali, deoarece le pot ajuta să-și reducă costurile și să-și îmbunătățească eficiența. În Republica Moldova, există o serie de facilități fiscale și subvenții disponibile pentru antreprenorii sociali.

Raportul de față sintetizează situația facilităților fiscale și a subvențiilor disponibile pentru antreprenorii sociali din Republica Moldova.

În perioada mai-august 2023, membrii Platformei pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, au realizat o serie de sesiuni de lucru, interviuri individuale și chestionare dedicate cu antreprenorii sociali. În cadrul activităților au fost realizate 11 interviuri individuale cu reprezentanții întreprinderilor sociale, fiind identificate o serie de probleme cu care se confruntă antreprenorii sociali din Republica Moldova. Informațiile au fost colectate în urma unor consultări și chestionare adresate unui grup de antreprenori sociali, cu scopul de a evalua beneficiile existente și de a propune măsuri pentru îmbunătățirea sprijinului acordat acestui sector în continuă dezvoltare.

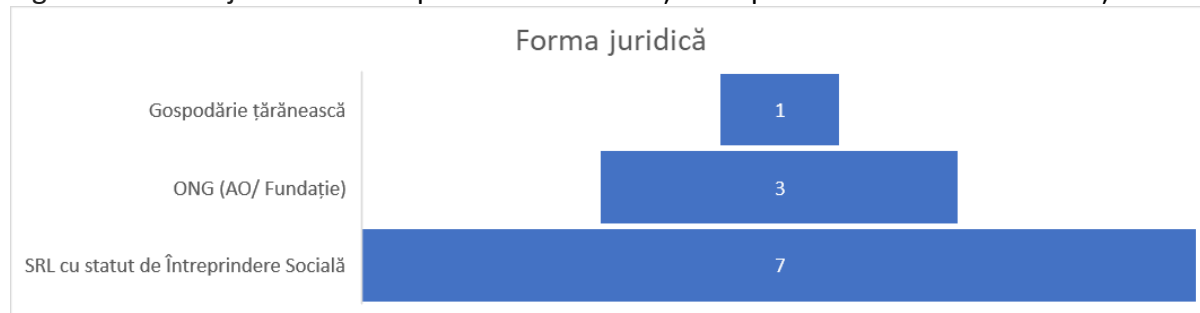
Răspunsurile evidențiază că, în Republica Moldova, antreprenorii sociali sunt implicați într-o varietate de domenii, de la servicii de catering până la producția de jucării. Cu toate acestea, majoritatea nu beneficiază în prezent de facilități fiscale semnificative. Subvențiile pentru crearea de locuri de muncă și angajarea de personal sunt disponibile pentru câteva dintre aceste întreprinderi sociale, dar există loc pentru îmbunătățiri semnificative.

Pentru a monitoriza beneficiile existente ale facilităților fiscale și subvențiilor pentru antreprenorii sociali, am realizat un sondaj online. Sondajul a fost adresat antreprenorilor sociali din Republica Moldova, care au răspuns la întrebări despre domeniul de activitate, categoria din care fac parte, acreditările pe care le dețin, numărul de angajați, numărul de

angajați din categorii vulnerabile, facilitățile fiscale de care beneficiază în prezent și ce facilități fiscale ar dori să fie implementate în viitor.

Din cele 11 întreprinderi sociale care au răspuns la sondaj, 7 sunt societăți cu răspundere limitată acreditate ca ÎS, 3 sunt asociații obștești și 1 este o gospodărie țărănească (GȚ).

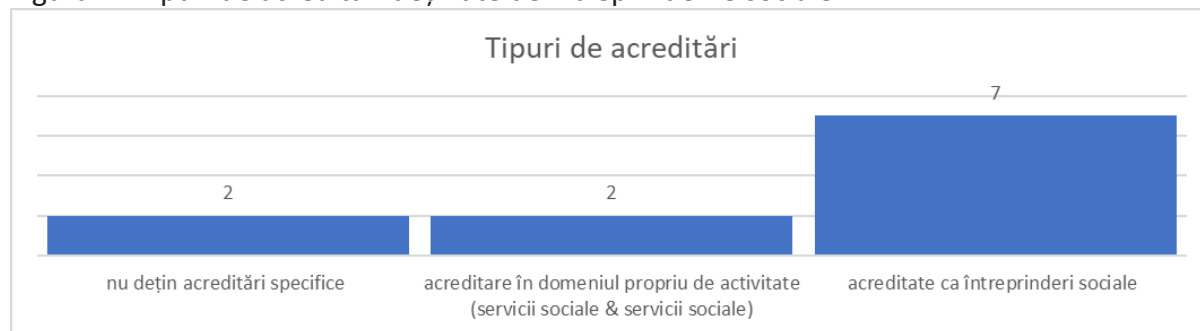
Figura #3 Forma juridică a Întreprinderilor Sociale și Întreprinderilor Sociale de Inserție

În ceea ce privește categoria din care fac parte, 5 întreprinderi sociale sunt în domeniul social, 2 sunt în domeniul agricol, 2 în domeniul de producere bunuri și 2 sunt în domeniul educației.

Din cele 11 întreprinderi sociale respondente, 7 sunt acreditate ca întreprinderi sociale, iar 2 în domeniul propriu de activitate (servicii sociale și servicii educaționale), 2 ÎS nu dețin acreditări specifice.

Figura #4 Tipuri de acreditări deținute de întreprinderile sociale

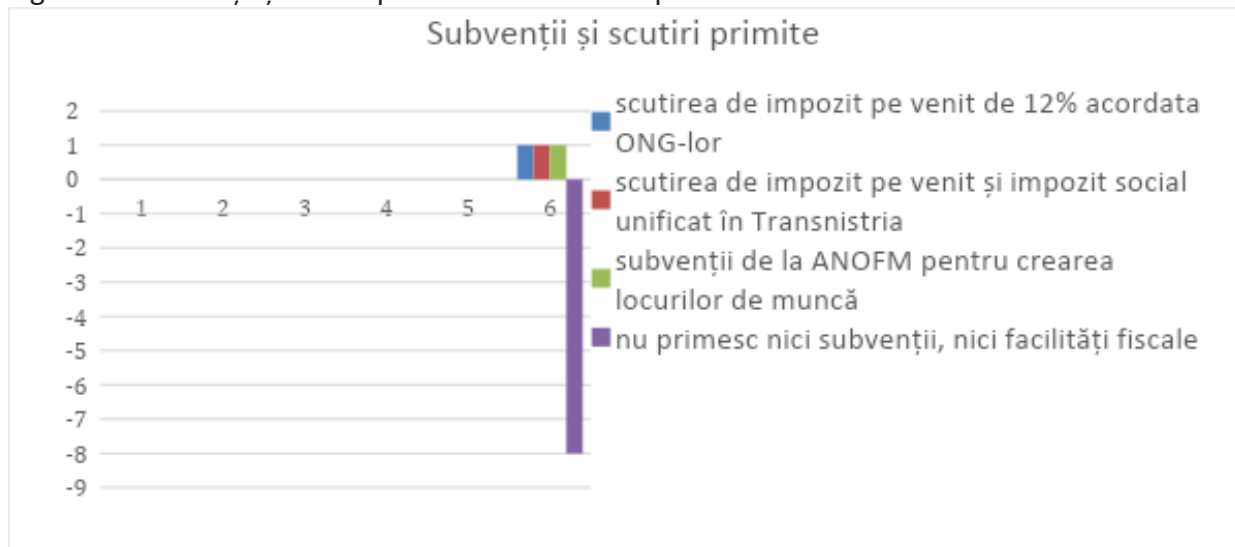
Numărul mediu de angajați al întreprinderilor sociale este de 14,5, iar numărul mediu de angajați din categorii vulnerabile este de 4.

Numărul angajaților în 11 ÎS respondente	
Număr Maxim	85
Număr Minim	1
Media	14,5
Total angajați	159

Subvenții și scutiri primite

Din cele 11 întreprinderi sociale, 2 beneficiază de facilități fiscale, dintre care 1 sub formă de "scutirea de impozit pe venit de 12% acordată ONG-ilor", iar una de "impozit pe venit și impozit social unificat în Transnistria), iar o ÎS beneficiază de subvenții de la ANOFM pentru crearea locurilor de muncă, restul 8 ÎS nu primesc nici subvenții, nici facilități fiscale.

Figura #5 Subvenții și scutiri primite de către întreprinderile sociale

Facilitățile fiscale dorite de către ÎS / ÎSI

La întrebarea "Ce facilități fiscale v-ați dori să fie implementate în viitor pentru antreprenorii sociali?", antreprenorii sociali au exprimat un interes semnificativ în dezvoltarea unor facilități fiscale mai avantajoase pentru susținerea și extinderea activităților lor. Iată câteva dintre propunerile cheie privind facilitățile fiscale pe care și le doresc pentru viitor:

Facilități fiscale pentru întreprinderile sociale:

- 1. Eliminarea taxei de 24% pentru angajatori și acordarea de subsidii pentru dezvoltare:** Antreprenorii sociali doresc eliminarea taxei de 24% achitată de angajatori, o măsură care ar reduce povara fiscală și ar facilita crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, ei doresc acordarea de subsidii de stat pentru dezvoltarea afacerilor lor.
- 2. Scutiri de impozite din activitatea operațională sau acele companii care colaborează sau procură serviciile/produsele întreprinderilor sociale să beneficieze de scutiri fiscale:** antreprenorii sociali doresc să beneficieze de scutiri de impozite din activitatea lor operațională sau ca acele companii care colaborează sau procură serviciile/produsele lor să beneficieze de scutiri fiscale. Aceasta ar reduce cheltuielile operaționale și ar încuraja colaborarea cu întreprinderile sociale.
- 3. Scutirea de impozit pe venit pentru angajatori care angajează persoane din cadrul grupurilor defavorizate:** o altă propunere importantă este reducerea procentuală sau chiar scutirea totală a taxei achitate de către angajatori din salariile persoanelor cu dizabilități. Aceasta ar încuraja angajarea acestor persoane și ar promova incluziunea lor pe piața muncii.
- 4. Rezervarea cotelor la achizițiile publice pentru întreprinderile sociale:** Pentru a susține afacerile sociale, s-a sugerat rezervarea unor cote la achizițiile publice pentru întreprinderile sociale. Acest lucru ar crea oportunități suplimentare de afaceri pentru aceste organizații.
- 5. Scutirea de la Taxa pentru Amenajarea Teritoriului și Impozitul pe Venit:** Pentru a reduce cheltuielile operaționale, antreprenorii sociali doresc să fie scutiți de Taxa pentru Amenajarea Teritoriului și de impozitul pe venit.

CONTACT

6. **Scutirea de la TVA:** Pentru a mări sumele disponibile spre dezvoltarea întreprinderilor, antreprenorii sociali doresc să dispună de facilități la plata TVA, prin reducerea taxelor sau să fie scutiți de aceste plăți.

Sprijin financiar și dezvoltare a întreprinderilor sociale:

Subvenționarea activităților sociale din partea statului.

7. **Comenzi sociale de la stat:** O altă propunere este introducerea unor comenzi sociale din partea statului către întreprinderile sociale. Aceasta ar asigura o bază stabilă de clienți pentru aceste întreprinderi, ceea ce ar contribui la creșterea sustenabilă a afacerilor lor.
8. **Mărirea perioadei de subvenționare pentru persoanele cu dizabilități de la 6 luni la 12 luni:** Antreprenorii sociali propun mărirea perioadei de subvenționare pentru persoanele cu dizabilități de la 6 luni la 12 luni. Acest lucru ar permite acestor persoane să aibă o perioadă mai mare de adaptare la locul de muncă și să contribuie la dezvoltarea afacerilor sociale.
9. **Sprijin financiar pentru accesul la finanțare, inclusiv subvenții sau împrumuturi cu dobânzi reduse pentru antreprenorii sociali:** Antreprenorii sociali au nevoie de sprijin financiar sub formă de subvenții sau împrumuturi cu dobânzi reduse pentru a dezvolta proiecte cu impact social semnificativ. Aceste fonduri ar permite implementarea ideilor lor și ar contribui la aducerea schimbării în comunitățile lor

Angajarea persoanelor în vârstă și promovarea incluziunii sociale:

10. **Facilități fiscale pentru angajarea persoanelor în vârstă, inclusiv scutirea de TVA.**
11. **Suport financiar pentru angajarea și integrarea persoanelor în vârstă în locurile de muncă.**

Aceste grupuri de propuneri reflectă preocupările și necesitățile antreprenorilor sociali în Republica Moldova, împărțindu-le în categorii logice pentru a facilita înțelegerea și discuția privind facilitățile fiscale și sprijinul necesar pentru dezvoltarea afacerilor sociale.

Suport necesar pentru dezvoltarea antreprenoriatului social

La întrebarea „Ce suport aveți nevoie pentru a vă dezvolta și crește afacerea?” Antreprenorii sociali din Republica Moldova au identificat o serie de nevoi specifice pentru a dezvolta și crește afacerile lor sociale. Acestea includ:

1. **Suport financiar din partea Autorităților Publice Locale:** Un sprijin financiar din partea autorităților locale ar contribui la asigurarea resurselor necesare pentru extinderea și consolidarea afacerilor sociale. Acest sprijin poate include granturi sau alte forme de finanțare care să faciliteze dezvoltarea acestor întreprinderi.
2. **Consultări specializate în domeniul agricol și creșterii de păsări și iepuri:** Pentru întreprinderile care activează în acest domeniu, consultanță specializată este esențială. Aceasta poate ajuta la îmbunătățirea practicilor agricole și la optimizarea creșterii animalelor.
3. **Elaborare de business planuri, echipamente și instruiți inclusiv pentru persoane cu dizabilități:** Antreprenorii sociali au nevoie de sprijin în elaborarea planurilor de afaceri solide, achiziționarea de echipamente adecvate și instruiți pentru ei și angajații lor, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități. Acest lucru contribuie la eficiența operațională și la dezvoltarea sustenabilă.

4. **Acoperirea unui oarecare procent, minim 50% din salarii pentru persoanele din categoriile defavorizate sau cu nevoi speciale:** O politică care acoperă o parte semnificativă a salariilor pentru persoanele din categorii defavorizate sau cu nevoi speciale poate facilita angajarea acestora și promovarea incluziunii sociale.
5. **Granturi și facilități la credite:** Oferta de granturi și facilități la credite poate furniza resursele financiare necesare pentru dezvoltarea și extinderea afacerilor sociale.
6. **Consultanță și promovare în mass-media:** Servicii de consultanță și promovare în mass-media pot ajuta la creșterea vizibilității și a conștientizării publicului cu privire la afacerea socială. Acestea pot contribui la atragerea de clienți și parteneri.
7. **Suport juridic și obținerea de certificate:** Asistența juridică și obținerea certificatelor sau acreditărilor pot facilita respectarea reglementărilor și standardele necesare pentru afacerea socială.
8. **Reducerea prețului la gaz și subvenții pentru instalarea pompelor de căldură:** Aceste măsuri pot reduce costurile de operare și pot face afacerile sociale mai competitive pe piață.
9. **Suport în accesarea tehnologiei potrivite și dezvoltarea aplicațiilor:** În era digitală, accesul la tehnologie și dezvoltarea de aplicații pot aduce beneficii semnificative în termeni de eficiență și inovație.
10. **Program de mentoring și consultanță:** Mentoratul și consultanță pot oferi ghidare și experiență antreprenorilor sociali, ajutându-i să-și dezvolte afacerile în mod sustenabil.
11. **Acces la spații cu chirie sau preț de vânzare preferențial, sau oferite gratuit întreprinderilor sociale active.**

Aceste nevoi reflectă diversele provocări cu care se confruntă antreprenorii sociali și necesitatea unui sprijin adecvat pentru a-și atinge obiectivele de dezvoltare și impact social în Republica Moldova.

IV. Concluzii și recomandări

În urma aplicării diferitor instrumente de cercetare, raportul de față subliniază următoarele constatări:

1. **Domenii de Activitate Variate:** Antreprenorii sociali din Republica Moldova activează în diverse domenii, precum educație, producție de hrană, confecții textile, și chiar apicultură. Această diversitate reflectă potențialul de dezvoltare a acestui sector în țară.
2. **Limitele Facilități Fiscale:** Majoritatea antreprenorilor sociali nu beneficiază în prezent de facilități fiscale semnificative. Puține întreprinderi primesc subvenții pentru crearea de locuri de muncă și angajare, însă acestea sunt considerate insuficiente pentru a stimula creșterea sectorului.
3. **Propuneri pentru Facilități Fiscale:** Antreprenorii sociali doresc introducerea de facilități fiscale mai generoase, cum ar fi scutirea de impozit pe venit pentru angajatori în cazul angajării persoanelor cu dizabilități și mărirea perioadei de subvenționare pentru acești angajați. De asemenea, se sugerează rezervarea de cote la achizițiile publice pentru întreprinderile sociale.
4. **Necesitatea de Suport Suplimentar:** Antreprenorii sociali au nevoie de sprijin suplimentar pentru a-și dezvolta și extinde afacerile lor. Aceasta include consultanță specializată în domeniul lor de activitate, instruire și suport financiar pentru echipamente și digitalizarea proceselor.

CONTACT

5. **Acces la Finanțare:** Una dintre principalele nevoi este accesul la finanțare. Se sugerează acordarea de subvenții sau împrumuturi cu dobânzi reduse pentru antreprenorii sociali care dezvoltă proiecte cu impact social semnificativ.
6. **Mentorat și Consultanță:** Antreprenorii sociali ar beneficia de program de mentoring și consultanță pentru a-și îmbunătăți performanța și impactul social.

Recomandări:

Pentru a sprijini mai eficient antreprenorii sociali, recomandăm următoarele:

- Extinderea numărului de facilități fiscale și subvenții disponibile.
- Creșterea alocațiilor pentru facilități fiscale și subvenții.
- Simplificarea procedurilor de accesare a facilităților fiscale și subvenții.

Recomandări pentru antreprenorii sociali

Antreprenorii sociali pot beneficia de facilitățile fiscale și subvenții disponibile prin următoarele acțiuni:

- Documentarea corectă a activității;
- Solicitarea de acreditări necesare;
- Informarea autorităților competente cu privire la necesitatea de facilități fiscale și subvenții pentru activitatea lor ca antreprenori sociali;

Recomandări pentru autoritățile publice

Autoritățile publice pot sprijini mai eficient antreprenorii sociali prin următoarele acțiuni:

- Promovarea facilităților fiscale și subvențiilor disponibile pentru antreprenori;
- Creșterea gradului de conștientizare a facilităților fiscale și subvenții disponibile;
- Facilitarea accesului la facilități fiscale și subvenții.

Mecanismele de subvenționare a locurilor de muncă au un impact semnificativ asupra întreprinderilor sociale și a celor de inserție. Aceste subvenții oferă o serie de beneficii esențiale pentru aceste organizații și pentru grupurile vulnerabile pe care le angajează.

Primul beneficiu major constă în reducerea costurilor de angajare pentru persoanele din grupurile vulnerabile. Acest aspect facilitează integrarea acestor persoane pe piața muncii și le oferă oportunități reale de a-și îmbunătăți situația economică și de a contribui la societate. Chiar și cu subvenții, angajarea persoanelor vulnerabile poate implica costuri suplimentare, cum ar fi adaptarea locului de muncă la nevoile acestora sau furnizarea de suport personalizat. Cu toate acestea, subvențiile contribuie în mod semnificativ la reducerea acestor cheltuieli suplimentare.

De asemenea, subvențiile au un impact pozitiv asupra dezvoltării afacerilor sociale și a celor de inserție. Aceste organizații pot utiliza resursele financiare obținute prin subvenții pentru crearea și dezvoltarea de locuri de muncă. Aceasta nu numai că susține creșterea economică și durabilitatea acestor întreprinderi, dar permite și angajarea unui număr mai mare de persoane din grupurile vulnerabile. Prin extinderea activităților și a numărului de locuri de muncă create, întreprinderile sociale devin mai puternice și mai capabile să își îndeplinească misiunea socială.

În final, subvențiile joacă un rol semnificativ în promovarea incluziunii sociale și reducerea sărăciei. Prin crearea de locuri de muncă decente și de calitate pentru persoanele din

CONTACT

grupurile vulnerabile, acestea au șansa de a-și construi un viitor mai bun și de a scăpa de cercul sărăciei. În plus, angajarea acestor persoane în locuri de muncă le oferă o mai mare încredere în sine și un simț mai mare de valoare în societate.

Recomandări

Pentru a facilita accesul întreprinderilor sociale și celor de inserție la mecanismele de subvenționare a locurilor de muncă, este necesară îmbunătățirea acestora în următoarele direcții:

- Simplificarea procedurilor de accesare a subvențiilor și reducerea documentelor necesare.
- Relaxarea criteriilor de accesare a subvențiilor pentru a include și întreprinderile sociale și cele de inserție cu resurse limitate.
- Creșterea nivelului subvențiilor pentru a acoperi toate costurile de angajare a persoanelor din grupurile vulnerabile.

De asemenea, considerăm relevante o serie de recomandări care ar permite adaptarea și modernizarea cadrului legal conform realităților cu care se confruntă antreprenorii sociali la momentul actual. Conform datelor obținute de la antreprenorii intervievați, propunem următoarele recomandări:

1. Mărirea cuantumului subvenției pentru întreprinderile sociale/ de inserție, reglementate prin art. 36 al *Legii nr. 105/2018*. Aceste modificări fiind în primul rând necesare din perspectiva scopului primar social al afacerilor. Sumele astfel obținute ar trebuie să asigure cel puțin 50% din costurile salariale ale angajatului din categoriile de risc prevăzute de lege;
2. Modificarea art. 34 alin. (7) al *Legii nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*, și a pct.24, Anexa nr. 6 a *Hotărârii Guvernului nr. 1275/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă* prin a se completa lista cu subvenționarea inclusiv a costurilor de asistență în cazul șomerilor cu dizabilități mintale și/sau intelectuale;
3. Modificarea normelor din *HG 1276/2018*, fiind necesară introducerea unei secțiuni care va reglementa subvenționarea locurilor de muncă create în întreprinderile sociale de inserție pentru persoanele „greu ocupabile din categorii vulnerabile”. Aceste persoane fac parte din categoria celor care nu urmează o formă de învățământ, nu au o calificare, nu lucrează și sunt în evidența serviciilor de asistență socială. Având în vedere dimensiunea pedagogică și de tranziție pe piața muncii pe care o au întreprinderile sociale de inserție, acordarea subvenției, trebuie realizată pe o perioadă de maxim 36 luni cu condiția asigurării plasării persoanei pe piața convențională a muncii cu servicii suplimentare de job coaching de minim 3 luni. Subvenția trebuie acordată la valoarea salariului minim brut pe economie pentru fiecare persoană din grup vulnerabil angajată.
4. Organizarea unor campanii ample de informare a potențialilor antreprenori sociali și reprezentanților ÎS/ÎSI privind disponibilitatea accesării măsurilor active prevăzute de *Legea nr. 105/2018*. Pentru eficiența campaniilor de informare se recomandă implicarea ANOFM, APL și a reprezentanților societății civile în organizarea activităților. Pentru testarea mesajelor de campanie se recomandă aplicarea acestora în cadrul unor Focus Grupuri asupra antreprenorilor sociali aflați la diferite etape de dezvoltare a afacerii, din diferite regiuni și cu necesități diverse.

CONTACT

Față de măsurile menționate anterior, există și alte oportunități de îmbunătățire a mecanismelor de subvenționare a locurilor de muncă. Aceste oportunități includ:

- Crearea unui fond special de subvenții pentru întreprinderile sociale și cele de inserție. Acest lucru ar putea contribui la creșterea nivelului de subvenții și la reducerea birocrăției implicate în accesarea acestora
- Oferirea de subvenții suplimentare pentru întreprinderile sociale și cele de inserție care îndeplinesc anumite criterii de performanță, cum ar fi crearea de locuri de muncă noi, angajarea de persoane din grupurile vulnerabile sau obținerea de venituri din activitățile economice. Acest lucru ar putea ajuta la promovarea dezvoltării sustenabile a întreprinderilor sociale și a celor de inserție.
- Creșterea gradului de participare a persoanelor din grupurile vulnerabile la luarea deciziilor privind utilizarea subvențiilor. Acest lucru ar putea ajuta la asigurarea faptului că subvențiile sunt utilizate în mod eficient pentru a satisface nevoile acestor persoane.

Concluzii: Raportul evidențiază oportunitățile și provocările cu care se confruntă antreprenorii sociali din Republica Moldova. Cu un sprijin mai eficient din partea guvernului și a altor părți interesate, acest sector are potențialul de a crește și de a aduce beneficii semnificative societății. Este imperativ să se dezvolte politici fiscale și de sprijin care să stimuleze dezvoltarea și durabilitatea antreprenoriatului social în țară. Implementarea acestor măsuri ar putea contribui la creșterea impactului mecanismelor de subvenționare a locurilor de muncă asupra incluziunii sociale și a reducerii sărăciei.

CONTACT

Bibliografie:

1. Raport privind rezultatele Studiului „Cunoștințe, atitudini și comportamente în domeniul antreprenoriatului social în Republica Moldova”, <https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2022/12/Final-report.pdf>
2. https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/22
3. L. Bocancea (Țibuleac), Întreprinderile mici și mijlocii – promotor al dezvoltării economice, https://utm.md/meridian/2010/MI_2_2010/2_Bocancea_L_Intreprinderile.pdf
4. Hotărârea Guvernului nr. 49 din 29.04.2021 pentru aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126195&lang=ro,
5. Hotărârea de Guvern nr. 1276 din 26.12.2021, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126719&lang=ro,
6. Codul fiscal al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140235&lang=ro#,
7. Legea nr. 258 din 16-12-2020 bugetului de stat pentru anul 2021, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126066&lang=ro,
8. Legea nr. 205 din 06-12-2021 bugetului de stat pentru anul 2022, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129175&lang=ro,
9. Legea nr. 359 din 22-12-2022 bugetului de stat pentru anul 2023, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136128&lang=ro,
10. Legea nr. 137 din 2020 privind modificarea unor acte normative, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122538&lang=ro,
11. Legea nr. 105 din 2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105474&lang=ro
12. Legea nr. 845 din 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17094&lang=ro

CONTACT

Anexe

Anexa nr.1 Metodologia de Elaborarea a Raportului de Evaluare a politicii publice în domeniul antreprenoriatului social

Metodologia de Elaborarea a Raportului de Evaluare a politicii publice în domeniul antreprenoriatului social

Metodologia analizei efectuate de membrii PDAS constă în monitorizarea și evaluarea politicii publice referitoare la antreprenoriatul social, cu accent pe întreprinderile sociale și cele de inserție (ÎS/ÎSI), prin prisma legislației relevante în domeniul facilităților și subvențiilor acordate de autorități.

Scopul acestui Raport este promovarea antreprenoriatului social și îmbunătățirea activității întreprinderilor sociale și a celor de inserție, prin intermediul analizei mecanismelor legale de suport (facilități și subvenții) existente acordate de către stat. Raportul are ca obiectiv principal analiza și monitorizarea cadrului normativ în vigoare, a mecanismului de acordare a facilităților fiscale și subvențiilor și oportunităților existente.

Monitorizarea și evaluarea se desfășoară într-un mod interdependent și simultan. Monitorizarea politicilor publice reprezintă procesul de colectare și analiză a informațiilor tematice referitoare la legislația relevantă în domeniul facilităților și subvențiilor acordate întreprinderilor sociale și celor de inserție. Această monitorizare are ca scop facilitarea procesului de luare a deciziilor de către instituțiile responsabile în domeniu. Pentru a identifica schimbările rezultate din modificările actelor normative și acțiunile întreprinse de legiuitor, informațiile necesare trebuie colectate și analizate periodic.

Evaluarea fiind procesul care, în baza datelor obținute pe parcursul monitorizării, efectuează o analiză cantitativă și calitativă a modului în care actele legislative și normative și-au atins scopul și au avut eficiența scontată, apreciind impactului, urmărind indicatorii referitor la modul în care resursele alocate și serviciile furnizate și-au atins ținta, identificarea constrângerilor inerente procesului de implementare, estimarea beneficiilor exacte și a numărului de beneficiari, furnizarea unei imagini clare asupra gradului în care au fost realizate obiectivele intenționate.

Părțile interesate sunt:

Actele normative care vor fi supuse procesului de monitorizare și evaluare a politicii publice: lista cu denumirea oficială:

În vederea atingerii scopurilor propuse în prezentul raport, se vor aplica metode cantitative și calitative de colectare și analiză a informației de la diferiți actori implicați în sectorul de Antreprenoriat Social.

Metode și tehnici de cercetare care vor fi aplicate în cadrul studiului:

- **Studii de caz:** Realizarea de studii de caz asupra unor întreprinderi sociale și celor de inserție pentru a examina modul în care au beneficiat de facilități și subvenții acordate de autorități, evaluând impactul acestora asupra activității lor și obținând exemple concrete de bune practici.
- **Analiza și evaluarea impactului a legislației naționale și internaționale:** pentru a identifica bunele practici din alte țări sau regiuni similare și pentru a înțelege contextul general al problemelor legate de facilități și subvenții acordate întreprinderilor sociale și celor de inserție.
- **Analiza comparativă:** Realizarea unei analize comparative între legislația și politicile publice naționale și internaționale referitoare la antreprenoriatul social. Această analiză poate

evidenția diferențele, similitudinile și lecțiile învățate din alte țări sau regiuni similare și poate contribui la îmbunătățirea politicilor și facilităților existente.

- Evaluarea beneficiarilor: Efectuarea unei evaluări a beneficiarilor facilităților și subvențiilor acordate în domeniul antreprenoriatului social. Aceasta poate implica colectarea și analiza datelor privind numărul de beneficiari, tipul de întreprinderi sociale și cele de inserție, impactul asupra comunității și rezultatele obținute.
- Chestionare: pentru a colecta date și opinii din partea antreprenorilor sociali pentru a evalua percepția acestora asupra prevederilor legislative actuale și a experienței de implementare a facilităților și subvențiilor acordate de autorități.
- Interviuri individuale și de grup: (cu reprezentanții societății civile și ai actorilor implicați în activitățile de antreprenoriat social) pentru a obține o perspectivă mai detaliată și pentru a explora în profunzime problemele specifice legate de facilitățile fiscale și subvențiile acordate. Interviurile individuale vor fi organizate prin întâlniri individuale și/sau orice alt format telefon, online, etc, ședințele de grup vor avea loc în format online.
- Consultări publice extinse: Extinderea procesului de consultare și implicare a publicului larg, inclusiv a altor părți interesate, organizații neguvernamentale și cetățeni, în procesul de evaluare a politicii publice. Aceste consultări pot fi realizate prin organizarea de dezbateri publice, consultări online și alte metode de participare activă.
- Evaluarea durabilității: Analiza durabilității politicilor și facilităților în timp, evaluând eficacitatea acestora pe termen lung și identificând posibile îmbunătățiri sau ajustări necesare în vederea susținerii și dezvoltării continue a antreprenoriatului social.
- Analiza datelor statistice: pentru o abordare mult aspectuală în cadrul elaborării raportului se vor analiza datele statistice existente.
- Analiza de cost-beneficiu: pentru a evalua eficiența și eficacitatea facilităților și subvențiilor acordate de autorități prin analiza impactului acestora asupra activității antreprenorilor sociali.
- Recomandări și plan de acțiune: Elaborarea de recomandări specifice și un plan de acțiune pe baza rezultatelor obținute din evaluare. Acestea pot include propuneri de modificare a legislației și politicilor existente, identificarea de noi oportunități și inițiative, precum și sugestii privind îmbunătățirea procesului de implementare și monitorizare a politicilor publice în domeniul antreprenoriatului social.

Analiza cadrului normativ relevant va fi efectuată de echipa EcoVisio cu suportul membrilor PDAS, acest document fiind un reper ce va permite identificarea subiectului general de monitorizare (conform datelor din ultima ședință acesta fiind „Mecanismele de susținere și subvenționare a ÎS/ÎSI). Pentru efectuarea cât mai eficientă a procesului de monitorizare, Secretarul General al Platformei va colecta informația oficială cu referință la prevederile actelor normative. O importanță semnificativă reprezintă informația privind:

a) datele statistice de diversă natură – datele statistice oficiale privind impactul implementării actului normativ care reprezintă indicatori cantitativi și calitativi. Datele statistice pot reprezenta diverse domenii ale implementării actului normativ, financiar, instituțional, judiciar etc.;

b) opiniile și avizele – opiniile și avizele părților interesate și cele ale societății civile parvenite în procesul de consultare.

Pentru o analiză cât mai eficientă este necesară organizarea ședințelor de lucru cu reprezentanții societății civile implicați direct în activitățile de antreprenoriat social. Procesul de consultanță urmărind scopul de a obține opiniile și avizele membrilor grupului de lucru referitor la

CONTACT

aspectele ce țin de implementarea și cauzele care generează inaplicabilitatea actului(lor) normativ(e) supus monitorizării.

Platforma va organiza ședințe comune, în cadrul cărora discută nivelul de aplicabilitate și cauzele care generează inaplicabilitatea actelor normative monitorizate. Procedura de consultanță cu membrii poate fi continuă și cuprinde mai multe ședințe, în dependență de complexitatea procesului de monitorizare. Ca rezultat al acestor ședințe părțile interesate urmează să prezinte avizele și opiniile lor, atât în formă verbală, cât și în scris. Grupul responsabil de monitorizare va generaliza informația obținută pe parcursul ședințelor și o va utiliza la întocmirea Raportului de monitorizare și evaluare.

Grupul de lucru poate solicita opiniile și avizele părților interesate privind gradul de implementare a actului normativ și circumstanțele care generează inaplicabilitatea acestuia în formă scrisă. În același timp, procedura de consultanță a părților interesate va fi organizată și aplicată sub formă de chestionar, cuprinzând mai multe întrebări cu referință la nivelul de implementare a actului normativ.

Procedura de analiză a informației acumulate va urmări următoarele scopuri de bază:

- dacă prevederile actului normativ sunt funcționale;
- dacă sunt atinse scopurile actului normativ;
- dacă sunt circumstanțe care generează inaplicabilitatea actului, cu argumentarea detaliată care sunt ele și cum se manifestă în practică;

Ca rezultat al analizei complexe a tuturor informațiilor acumulate se va întocmi Raportul de monitorizare și evaluare a procesului de implementare a legislației.

Raportul de monitorizare a procesului de implementare a legislației urmează să conțină informație relevantă subiectului abordat, expusă exhaustiv, concret și argumentat. Raportul de monitorizare și evaluare urmează să conțină date statistice cu indicatori cantitativi și calitativi, grafice, diagrame, tabele, însoțite de o argumentare textuală.

Circumstanțele generatoare de neaplicabilitatea actului și alte probleme abordate în cadrul Raportul de monitorizare și evaluare vor fi nominalizate și detaliate. În Raport se vor evita formulări ambigue și vagi.

CONTACT

Anexa nr.2. Raport de cartografiere Aspecte Legale cu Privire la Antreprenoriatul Social.

Raport de cartografiere Aspecte Legale cu Privire la Antreprenoriatul Social.

Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, prevede expres o serie de mecanisme ce pot fi aplicate cu ușurință de antreprenori, dar acestea sunt lipsite de o promovare adecvată, ceea ce determină un grad scăzut de accesibilitate pentru beneficiarii finali. Legea are drept scop prevenirea și reducerea șomajului și a efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii, acestea fiind realizate prin politicile active ce contribuie la creșterea numărului de persoane angajate cu ajutorul mecanismelor de subvenții salariale, acestea stimulând crearea mai multor oportunități de muncă. Fiind incluse mai multe grupuri țintă, prevederile legale acoperă necesitățile tinerilor necalificați, persoanelor cu dizabilități, persoanelor eliberate din detenție, persoanelor cu vârsta peste 50 de ani, etc.

În continuare vom analiza mai detaliat fiecare mecanism prezent în cadrul prevederilor legale, dar înainte de aceasta țin să menționez că indiferent de numărul de posibilități oferite de lege, acestea nu vor avea impactul dorit atât timp cât nu va exista o motivare din partea Autorităților Publice Locale de a promova aceste mecanisme. Conform prevederilor Legii nr. 105/2018 și a Hotărârii Guvernului nr. 1276/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă, măsurile de sprijin pot fi accesate de un grup de angajatori foarte divers, nefiind limitați la o anumită formă de organizare sau o activitate specifică.

La momentul actual pe lângă lipsa programelor adecvate de informare a societății cu privire la mecanismele existente, o altă problemă o reprezintă aplicarea măsurilor de acordare a subvențiilor de către ANOFM. Chiar dacă agenția se implică activ în cadrul mai multor acțiuni de promovare a intereselor angajaților și angajatorilor, acestea de cele mai multe ori au un caracter pasiv. Măsurile active de subvenționare a întreprinderilor sunt aplicate treptat, abia din anul 2021, la moment fiind prematur de a aprecia impactul global al acestor mecanisme.

Legea prevede următoarele măsuri și mecanisme de susținere a întreprinderilor, acestea fiind accesibile pentru toate întreprinderile sociale și de inserție:

a) Subvenții acordate pentru crearea locurilor de muncă (art. 36 din Legea 105/2018)

Subvenționarea locurilor de muncă se organizează pentru șomerii care necesită suport suplimentar pe piața muncii, în scopul facilitării integrării acestora în câmpul muncii. Angajatorul care angajează pe o perioadă nedeterminată sau determinată, cu o durată de cel puțin 12 luni, șomeri din categoriile persoanelor menționate la art. 23 alin. (3) lit. a), c)–j), direcționați de către subdiviziunea teritorială, primește subvenții lunare în sumă egală cu 80% din cuantumul salariului de bază, conform contractului individual de muncă, al angajatului, dar nu mai mult de 50% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat. Subvenția se acordă în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat.

CONTACT

Angajatorul este obligat să mențină raporturile de muncă cu persoana angajată pe o perioadă de cel puțin 6 luni de la data încheierii perioadei în care a primit subvenția. Angajatorul care desface, din inițiativă proprie, contractul individual de muncă cu persoana angajată înainte de termenul de 6 luni este obligat să restituie subvențiile primite pentru aceasta, cu excepția cazurilor în care temei pentru desfacerea contractului individual de muncă l-a constituit încălcarea disciplinei de muncă, constatată conform actelor normative în vigoare, sau rezultatul nesatisfăcător al perioadei de probă.

Angajatorul are dreptul să primească subvenții pentru fiecare persoană angajată doar o singură dată într-o perioadă de 36 de luni consecutive. Acesta nu poate beneficia de subvenție în cazul angajării unui șomer care a fost eliberat din cadrul unității sale în ultimele 6 luni calendaristice premergătoare datei solicitării subvenției.

b) Subvenții acordate pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități (art. 38 din Legea 105/2018)

Prevederile art. 38 din Legea 105/2018 oferă posibilitatea angajatorului de a beneficia de subvenții dacă acesta creează locuri de muncă sau adaptează locurile de muncă existente și care angajează în bază de contract individual de muncă, pe o perioadă nedeterminată sau determinată, cu o durată de cel puțin 18 luni, șomerii cu dizabilități.

Agenția Națională compensează 50% – în cazul angajării persoanelor cu dizabilități medii și 75% – în cazul angajării persoanelor cu dizabilități accentuate și severe din costurile suportate de către angajator, necesare creării sau adaptării locului de muncă și angajării pe o perioadă determinată a personalului de suport, iar mărimea subvenției nu poate depăși cuantumul a 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent pentru fiecare loc de muncă creat sau adaptat.

Ca și în cadrul prevederilor anterioare, angajatorul este obligat să păstreze locul de muncă creat sau adaptat cel puțin 18 de luni. În cazul concedierii sau demisiei persoanei cu dizabilități înaintea expirării termenului de 18 luni de la crearea sau adaptarea locului de muncă, angajatorul este obligat să angajeze, cel puțin pentru perioada restantă, alt șomer cu dizabilități, direcționat de subdiviziunea teritorială.

Controlul privind menținerea locului de muncă se efectuează de către subdiviziunea teritorială. Aceasta fiind structura ce ține evidența locurilor de muncă create sau rezervate pentru persoanele cu dizabilități. Angajatorul nu poate beneficia de subvenție în cazul angajării unui șomer care a fost eliberat din cadrul unității sale în ultimele 6 luni calendaristice premergătoare datei solicitării subvenției. Dar este în drept să primească simultan și subvențiile prevăzute la art. 36 din Legea nr. 105/ 2018.

În cazul lichidării înainte de termen a locului de muncă creat sau adaptat, angajatorul restituie:

100% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 9 luni de la ziua creării sau adaptării acestuia, cu excepția cazurilor în care temei pentru lichidarea locului de muncă l-a constituit desfacerea contractului individual de muncă urmare a încălcării disciplinei de muncă, constatată conform actelor normative în vigoare, sau a rezultatului nesatisfăcător al perioadei de probă;

50% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 10 până la 18 luni de la ziua creării sau adaptării acestuia.

CONTACT

c) Consultanță, asistență, sprijinirea inițierii unei afaceri (art. 39 din Legea 105/2018)

Consultanță, asistență și sprijinirea inițierii unei afaceri se acordă, la cerere, șomerilor care inițiază o activitate de antreprenoriat, prin care își creează loc de muncă. Persoanele prevăzute anterior beneficiază de:

- a) consultanță și asistență pentru inițierea unei afaceri;
- b) subvenționare pentru acoperirea cheltuielilor necesare inițierii unei afaceri, precum și pentru dotarea locului de muncă creat.

Consultanța și asistența pentru inițierea unei afaceri presupun:

- a) acordare de informații și consultanță privind condițiile de inițiere a unei activități de antreprenoriat;
- b) consultanță juridică, contabilă, financiară, de marketing, de management, în probleme privind vânzările;
- c) asistență în dialogul cu autoritățile publice locale și, după caz, centrale;
- d) cursuri de formare profesională privind bazele antreprenoriatului;
- e) asistență tehnică la elaborarea actului constitutiv, înregistrarea persoanei juridice sau persoanei fizice, legalizarea de acte, elaborarea planului de afaceri.

Subvenționarea se realizează prin compensarea, de către Agenția Națională, a 50% din cheltuielile specificate la alin. (2) lit. b), estimate de către șomer, dar nu mai mult de 10 salarii lunare medii pe economie pentru anul precedent. Lista cheltuielilor necesare inițierii unei afaceri care se subvenționează de către Agenția Națională se stabilește de către Guvern.

Beneficiarul subvenției este obligat să păstreze locul de muncă creat cel puțin 18 luni. Consultanța, asistența și subvenția pentru inițierea unei afaceri se pot acorda o singură dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de șomer. În cazul lichidării înainte de termen a locului de muncă creat, angajatorul restituie:

- a) 100% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 9 luni de la ziua creării;
- b) 50% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 10 până la 18 luni de la ziua creării.

d) Susținerea proiectelor de inițiative locale (art. 40 din Legea 105/2018)

Mecanismul este destinat pentru agenții economice din mediul rural, fiind un stimulent în crearea locurilor de muncă cu ajutorul subvențiilor acordate de stat. Subvențiile se acordă întreprinderilor care creează locuri noi de muncă în localitățile rurale și angajează șomeri înregistrați la subdiviziunea teritorială, acestea se oferă în condițiile acoperirii de către întreprinderea beneficiară de subvenție a 35% din costul proiectului, iar cuantumul subvenției acordate nu poate depăși 65% din acesta, dar nu mai mult de 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent. În anul 2022, ANOFM a alocat pentru măsura de subvenționare privind susținerea proiectelor de inițiative locale un buget de 898.000 lei, agenții economice fiind capabili să beneficieze de subvenții prin depunerea dosarului, dacă întrunesc condițiile prevăzute de lege.

De asemenea, pe lângă mecanismele menționate mai sus, există o gamă largă de servicii prestate și facilitate de către ANOFM, astfel întreprinderile sociale și de inserție mai pot beneficia de următoarele servicii: Angajarea asistată; Formarea profesională; Stimularea mobilității de muncă; Informarea privind piața muncii; Intermedierea muncii; Ghidarea în carieră.

Lista prevederilor legale relevante cu privire la modul de activitate, suport și subvenționare a Întreprinderilor Sociale în Republica Moldova

Nr.	Legea	Articolul	Prevederea Legală	Link
1	Legea Nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi	Art. 1 alin. 1 ¹	Antreprenoriatul social este o activitate de antreprenoriat al cărei scop principal este soluționarea unor probleme sociale în interesul comunității. Prevederile capitolelor I–VI se aplică activității de antreprenoriat social în măsura în care nu contravin prevederilor capitolului VI1.	link
2	Legea Nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi	Art. 36 ¹	1. Activitatea de antreprenoriat social, desfășurată de întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității, prin creșterea incluziunii sociale. 2. Organizațiile necomerciale (asociații obștești, fundații, culte religioase și instituții private) desfășoară activitatea de antreprenoriat social după obținerea statutului de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție în condițiile articolelor 362 și 363. 3. Prin categorii defavorizate ale populației se subînțeleg persoanele și familiile defavorizate, astfel cum sunt definite în Legea asistenței sociale nr. 547/2003. 4. Constituie activități de antreprenoriat social activitățile din domeniile orientate spre: a) crearea locurilor de muncă și încadrarea, în mod prioritar, a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației; b) protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor lor în scopul incluziunii sociale a acestora; c) promovarea posibilităților de încadrare a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin realizarea serviciilor de intermediere a muncii, de informare și	link

			consiliere profesională, de orientare și formare profesională, de consultanță și asistență la inițierea unei activități de întreprinzător; d) realizarea activităților care să contribuie la implementarea politicilor publice de dezvoltare regională, inclusiv reducerea dezechilibrelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economică în regiuni și în interiorul lor, consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor, susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale, orientată spre dezvoltarea social-economică a localităților și coordonarea interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, de sector și regionale de dezvoltare; e) prestarea și dezvoltarea serviciilor sociale, precum și spre asigurarea sustenabilității financiare în vederea dezvoltării și extinderii serviciilor sociale; f) promovarea activităților de protecție a mediului; g) gestionarea deșeurilor în scopul reducerii acestora și reintroducerii lor maxime în circuitul economic, precum și în scopul prevenirii poluării mediului; h) promovarea activităților de protecție a patrimoniului național; i) realizarea activităților de turism și sport în scopul recreerii și al socializării; j) realizarea activităților extrașcolare; k) realizarea activităților din domeniile educației, culturii, ocrotirii sănătății, protecției și asistenței sociale, a celor ce țin de creșterea bunăstării și dezvoltarea comunitară, dacă aceste activități sînt îndreptate exclusiv spre consolidarea coeziunii economice și sociale și creșterea incluziunii sociale. 5. Lista genurilor de activitate din domeniile prevăzute la punctul 4 se stabilește de Guvern.	
--	--	--	--	--

6	Legea Nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi	Art. 36 ⁵	1. Statul acordă facilități fiscale pentru dezvoltarea antreprenoriatului social conform Codului fiscal. 2. Întreprinderile sociale de inserție beneficiază de: a) consiliere gratuită din partea autorităților și instituțiilor publice la constituirea și/sau la dezvoltarea afacerii; b) dreptul de participare la procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice, în conformitate cu legislația privind achizițiile publice; c) ajutor de stat prin intermediul programelor de stat aprobate cu respectarea legislației în domeniu. 3. Întreprinderile sociale de inserție pot beneficia de următoarele facilități din partea autorităților administrației publice locale: a) atribuirea unor spații și/sau terenuri aflate în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, cu respectarea prevederilor Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală, în scopul desfășurării activităților pentru care le-a fost atribuit statutul de întreprindere socială de inserție; b) sprijin în promovarea produselor realizate și/sau furnizate, serviciilor prestate ori lucrărilor executate în cadrul comunității, precum și în identificarea unor piețe de desfacere pentru acestea; c) sprijin în promovarea turismului și activităților conexe acestuia prin valorificarea patrimoniului istoric și cultural local; d) alte facilități și scutiri de taxe și impozite, acordate de autoritățile administrației publice locale în condițiile legii.	link
7	Legea Nr. 86 din 11-06-2020 cu privire la organizațiile necomerciale	Art. 6 alin. (2)	În vederea realizării scopurilor sale statutare, organizația necomercială poate desfășura orice gen de activitate neinterzisă de lege. Organizația necomercială este în drept să desfășoare activitate economică, inclusiv de antreprenoriat social. Activitatea economică poate fi exercitată fie nemijlocit de către	Link

			organizația necomercială, fie prin constituirea persoanelor juridice cu scop lucrativ. Activitatea organizației necomerciale care, conform legii, este supusă licențierii poate fi practică doar după obținerea licenței.	
12	Legea nr. 105 din 14-06-2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj	Art.36	(1) Subvenționarea locurilor de muncă se organizează pentru șomerii care necesită suport suplimentar pe piața muncii, în scopul facilitării integrării acestora în câmpul muncii. (2) Angajatorul care angajează pe o perioadă nedeterminată sau determinată, cu o durată de cel puțin 12 luni, șomeri din categoriile persoanelor menționate la art.23 alin.(3) lit.a), c), e)–j), direcționați de către subdiviziunea teritorială, primește subvenții lunare în sumă egală cu 80% din cuantumul salariului angajatului, dar nu mai mult de 50% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat. Subvenția se acordă în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat. (3) Angajatorul prevăzut la alin.(2) este obligat să mențină raporturile de muncă cu persoana angajată pe o perioadă de cel puțin 6 luni de la data încheierii perioadei în care a primit subvenția. (4) Angajatorul care desface, din inițiativă proprie, contractul individual de muncă cu persoana angajată înainte de termenul prevăzut la alin.(3) este obligat să restituie subvențiile primite pentru aceasta, cu excepția cazurilor în care temei pentru desfacerea contractului individual de muncă l-a constituit încălcarea disciplinei de muncă, constatată conform actelor normative în vigoare, sau rezultatul nesatisfăcător al perioadei de probă. (5) Angajatorul are dreptul să primească subvenții pentru fiecare persoană angajată doar o singură dată într-o perioadă de 36 de luni consecutive. (5¹) Angajatorul nu poate beneficia de subvenție în cazul angajării unui șomer care a fost eliberat din cadrul unității sale în ultimele	Link

			6 luni calendaristice premergătoare datei solicitării subvenției. (6) Procedura de acordare a subvențiilor se stabilește de către Guvern.	
13	Legea nr. 105 din 14-06-2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj	Art.38	(1) Subvențiile pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități se acordă angajatorilor persoane fizice sau juridice de drept public sau de drept privat care creează locuri de muncă sau adaptează locurile de muncă existente și care angajează în bază de contract individual de muncă, pe o perioadă nedeterminată sau determinată, cu o durată de cel puțin 18 luni, șomerii cu dizabilități, conform prevederilor art.34 din Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. (2) Agenția Națională compensează 50% – în cazul angajării persoanelor cu dizabilități medii și 75% – în cazul angajării persoanelor cu dizabilități accentuate și severe din costurile necesare creării sau adaptării locului de muncă suportate de către angajator, iar mărimea subvenției nu poate depăși cuantumul a 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent pentru fiecare loc de muncă creat sau adaptat. (3) Angajatorul este obligat să păstreze locul de muncă creat sau adaptat cel puțin 18 luni. (4) În cazul concedierii sau demisiei persoanei cu dizabilități înaintea expirării termenului prevăzut la alin.(3), angajatorul este obligat să angajeze, cel puțin pentru perioada restantă, alt șomer cu dizabilități, direcționat de subdiviziunea teritorială. (5) În cazul lichidării înainte de termen a locului de muncă creat sau adaptat, angajatorul restituie: a) 100% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 9 luni de la ziua creării sau adaptării acestuia, cu excepția cazurilor în care temei pentru lichidarea locului de muncă l-a constituit desfacerea contractului individual de muncă urmare a încălcării disciplinei de muncă, constatată conform	Link

			actelor normative în vigoare, sau a rezultatului nesatisfăcător al perioadei de probă; b) 50% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 10 până la 18 luni de la ziua creării sau adaptării acestuia. (6) Controlul privind menținerea locului de muncă se efectuează de către subdiviziunea teritorială. (7) Decizia cu privire la restituirea subvenției se adoptă de către Agenția Națională în baza propunerii subdiviziunii teritoriale. (8) Subdiviziunile teritoriale țin evidența locurilor de muncă create și a celor rezervate pentru persoanele cu dizabilități. (8¹) Angajatorul nu poate beneficia de subvenție în cazul angajării unui șomer care a fost eliberat din cadrul unității sale în ultimele 6 luni calendaristice premergătoare datei solicitării subvenției. (9) Procedura de acordare a subvențiilor pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru șomerii cu dizabilități se stabilește de către Guvern. (10) Subvențiile pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități, la solicitare, pot fi acordate concomitent cu subvenția pentru angajarea acestor persoane, prevăzută la art.36.	
14	Legea nr. 105 din 14-06-2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj	Art.39	(1) Consultanța, asistența și sprijinirea inițierii unei afaceri se acordă, la cerere, șomerilor care inițiază o activitate de antreprenoriat, prin care își creează loc de muncă. (2) Persoanele prevăzute la alin.(1) beneficiază de: a) consultanță și asistență pentru inițierea unei afaceri; b) subvenționare pentru acoperirea cheltuielilor necesare inițierii unei afaceri, precum și pentru dotarea locului de muncă creat. (3) Consultanța și asistența pentru inițierea unei afaceri presupun:	Link

			a) acordare de informații și consultanță privind condițiile de inițiere a unei activități de antreprenoriat; b) consultanță juridică, contabilă, financiară, de marketing, de management, în probleme privind vânzările; c) asistență în dialogul cu autoritățile publice locale și, după caz, centrale; d) cursuri de formare profesională privind bazele antreprenoriatului; e) asistență tehnică la elaborarea actului constitutiv, înregistrarea persoanei juridice sau persoanei fizice, legalizarea de acte, elaborarea planului de afaceri. (4) Subvenționarea se realizează prin compensarea, de către Agenția Națională, a 50% din cheltuielile specificate la alin.(2) lit.b), estimate de către șomer, dar nu mai mult de 10 salarii lunare medii pe economie pentru anul precedent. Lista cheltuielilor necesare inițierii unei afaceri care se subvenționează de către Agenția Națională se stabilește de către Guvern. (5) Subvențiile se acordă în baza dosarului depus la subdiviziunea teritorială, care conține: a) cererea de finanțare; b) formularul de aplicare conform modelului aprobat de Guvern. (6) Evaluarea dosarului se efectuează de către Agenția Națională în parteneriat cu ministerele competente și partenerii sociali. (7) Beneficiarul subvenției este obligat să păstreze locul de muncă creat cel puțin 18 de luni. (8) În cazul lichidării înainte de termen a locului de muncă creat, angajatorul restituie: a) 100% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 9 luni de la ziua creării; b) 50% din subvenție – în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 10 până la 18 luni de la ziua creării. (9) Consultanța, asistența și subvenția pentru inițierea unei afaceri se pot acorda o singură	
--	--	--	---	--

			dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de șomer. (10) Procedura de acordare a subvențiilor, inclusiv mecanismul de evaluare a dosarului, se stabilește de către Guvern.	
15	Legea nr. 105 din 14-06-2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj	Art.40	(1) În scopul stimulării creării locurilor noi de muncă și reducerii șomajului în localitățile rurale, statul acordă subvenții pentru susținerea proiectelor de inițiative locale prin care se creează locuri de muncă. (2) Subvențiile se acordă întreprinderilor care creează locuri noi de muncă, care angajează șomeri înregistrați la subdiviziunea teritorială și care activează în localitățile rurale. (3) Subvențiile se acordă în baza dosarului depus la subdiviziunea teritorială, care conține: a) cererea de finanțare; b) formularul de aplicare conform modelului aprobat de Guvern; c) alte acte stabilite de către Guvern. (4) Subvențiile se acordă în condițiile acoperirii de către întreprinderea beneficiară de subvenție a 35% din costul proiectului, iar cuantumul subvenției acordate nu poate depăși 65% din acesta, dar nu mai mult de 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent. (5) Evaluarea dosarului se efectuează de către Agenția Națională în parteneriat cu ministerele competente și partenerii sociali. (6) Proiectele de inițiative locale se implementează în localitățile rurale cu un nivel înalt al șomajului, stabilite de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale la propunerea Agenției Naționale. (6¹) Subvenția pentru susținerea proiectelor de inițiativă locală, la solicitare, poate fi acordată concomitent cu subvenția prevăzută la art.36. (6²) Angajatorul nu poate beneficia de subvenție în cazul angajării unui șomer care a fost eliberat din cadrul unității sale în ultimele 6 luni calendaristice premergătoare datei solicitării subvenției. (7) Procedura de acordare a subvențiilor pentru susținerea proiectelor de inițiative	Link

			locale și modelul formularului de aplicare se stabilesc de către Guvern.	
16	Codul Fiscal	Art. 53 ¹	Se scutesc de plata impozitului întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăților orbilor, surzilor și invalizilor.	Link
17	Legea Nr. 60 din 30-03-2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	Art. 32 alin. (1)	(1) Pregătirea profesională și ridicarea nivelului profesional al persoanelor cu dizabilități se face în instituții de învățământ, în întreprinderi specializate, în întreprinderi sociale de inserție și la locurile de muncă protejate, conform programului individual de reabilitare și incluziune socială.	Link
18	Legea Nr. 60 din 30-03-2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	Art. 34 alin. (3)	(3) Angajarea persoanei cu dizabilități în muncă se realizează în următoarele forme: a) la întreprinderi, instituții și organizații în condiții obișnuite; b) la domiciliu; c) la întreprinderi specializate; d) la întreprinderile sociale de inserție.	Link
19	Legea Nr. 60 din 30-03-2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	Art. 36	(1) Societățile și asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități creează întreprinderi specializate și/sau întreprinderi sociale de inserție care angajează în muncă persoane cu dizabilități. (2) Statul subvenționează parțial procurarea utilajului și a materiei prime, crearea locurilor de muncă, de asemenea compensează parțial contribuțiile de asigurări sociale de stat achitate de către întreprinderile specializate ale Societății Invalizilor din Republica Moldova, Societății Orbilor din Republica Moldova și Asociației Surzilor din Republica Moldova, precum și de către întreprinderile sociale de inserție al căror capital social este deținut în proporție de 100% de societățile și asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități, create pentru realizarea scopurilor statutare proprii, în cadrul cărora 50% și mai mult din numărul total al lucrătorilor angajați sînt persoane cu dizabilități. Mijloacele financiare respective sînt aprobate anual prin legea bugetului de stat. (3) Întreprinderile specializate și întreprinderile sociale de inserție prevăzute la alin. (2) se	Link

			scutesc de impozite și taxe conform legislației în vigoare. (4) Întreprinderile specializate ale asociațiilor obștești ale persoanelor cu dizabilități și întreprinderile sociale de inserție prevăzute la alin. (2), în colaborare cu agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, întreprind, după caz, măsuri pentru identificarea și plasarea angajaților acestor întreprinderi în condiții de muncă obișnuite, conform legislației.	
20	Legea Nr. 60 din 30-03-2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	Art. 41 alin. (1)	(1) În scopul prevenirii apariției dizabilității în rândul populației, instituțiile medico-sanitare, autoritățile publice centrale și locale, persoanele juridice de drept public sau de drept privat, antreprenorii individuali care folosesc munca salariată, alte structuri implicate sînt obligate să ia măsuri medicale și sociale orientate spre: a) diagnosticarea, tratamentul, reabilitarea și profilaxia primară a maladiilor; b) menținerea și ocrotirea sănătății populației; c) crearea și menținerea unor condiții igienice favorabile pentru viață și muncă; d) salubritatea mediului înconjurător; e) propagarea odihnei active și a culturii fizice în masă; f) alimentația rațională și educația sanitară a populației.	Link
21	Legea Nr. 179 din 21-07-2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii	Art. 11	(1) Programele de stat de susținere a dezvoltării sectorului ÎMM-urilor reprezintă un complex de activități, orientate spre realizarea unui obiectiv bine determinat în cadrul politicii de stat privind stimularea dezvoltării întreprinderilor micro, mici și mijlocii, finanțate din mijloace financiare bugetare, inclusiv din donații străine. (2) Obiectivele programelor de stat sînt îndreptate spre: c) dezvoltarea antreprenoriatului feminin și a celui social;	Link
22	Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală	Art. 14 alin. (2) lit. p1)	Consiliul local aprobă, conform necesităților comunității, programe de dezvoltare a serviciilor sociale.	Link

23	Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală	Art. 29 alin. (1) lit. i1)	Primarul organizează, în limita resurselor disponibile, studii privind tipurile de servicii sociale necesare comunității, elaborează și propune spre aprobare consiliului local, conform necesităților stabilite, programe de dezvoltare a serviciilor sociale.	Link
24	Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală	Art. 43 alin. (1) lit. j1)	Consiliul raional aprobă programe de dezvoltare a serviciilor sociale, conform necesităților raionului, și identifică sursele financiare necesare.	Link
25	Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală	Art. 53 alin. (1) lit. k1) - k2)	Președintele de raion organizează examinarea necesităților raionului în privința tipurilor de servicii sociale, propune spre aprobare consiliului raional, conform necesităților stabilite, programul de dezvoltare a serviciilor sociale și asigură elaborarea și avizarea, în condițiile legii, a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului; elaborează, conform necesităților stabilite, proiectele programelor de dezvoltare a serviciilor sociale și le supune procedurii de evaluare strategică de mediu în conformitate cu Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu.	Link
26	Hotărârea Nr. 697 din 22-08-2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la reținerea impozitului pe venit din salariu și din alte plăți efectuate de către patron în folosul angajatului, precum și din plățile achitate în folosul persoanelor fizice care nu practică activitate de întreprinzător pentru serviciile prestate și/sau efectuarea de lucrări	Cap. III	Scutirile de care poate beneficia angajatul în baza unui contract de muncă.	Link
30	Hotărârea de Guvern nr. 49 din 29.04.2021 cu privire la aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă	pct. 2	întreprinderi specializate – întreprinderile și organizațiile asociației nevăzătorilor, ale asociației surzilor și ale societăților invalizilor, întreprinderile sociale de inserție, în cadrul cărora 50% și mai mult din numărul total al lucrătorilor angajați sunt persoane cu dizabilități	Link

31	Hotărârea de Guvern nr. 49 din 29.04.2021 cu privire la aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă	pct. 4 alin. (3)	Cuantumul subvenției pentru persoanele cu dizabilități angajate în cadrul întreprinderilor specializate, după cum urmează: a) cu dizabilitate severă – 300% din suma impozitelor declarate și achitate aferente plăților salariale calculate în perioada pentru care se solicită subvenția, dar nu mai mult de 6000 de lei lunar per salariat; b) cu dizabilitate accentuată – 260% din suma impozitelor declarate și achitate aferente plăților salariale calculate în perioada pentru care se solicită subvenția, dar nu mai mult de 5200 de lei lunar per salariat; c) cu dizabilitate medie – 230% din suma impozitelor declarate și achitate aferente plăților salariale calculate în perioada pentru care se solicită subvenția, dar nu mai mult de 4600 de lei lunar per salariat.	Link
32	Hotărârea de Guvern nr. 49 din 29.04.2021 cu privire la aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă	pct. 5 alin. (3)	Perioada de acordare a subvenției pentru persoanele cu dizabilități angajate în cadrul întreprinderilor specializate, după cum urmează: a) persoanele angajate până la data de 1 mai 2021 – începând cu data de 1 mai 2021 până la încetarea relațiilor de muncă; b) persoanele angajate începând cu data de 1 mai 2021 – începând cu luna următoare lunii angajării până la încetarea relațiilor de muncă. În cazul încetării relațiilor de muncă de către persoanele sus-menționate, ultima lună pentru care se acordă subvenția este luna încetării relațiilor de muncă.	Link
33	Hotărârea de Guvern nr. 1276 din 26.12.2021 proceduri privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă	Integral		Link

Anexa nr.3 Chestionare aplicate la elaborarea Raportului

Chestionare aplicate

Chestionar I din 05 mai 2023

- Ce domeniu considerați cel mai relevant pentru realizarea **Raportului de Monitorizare a Politicilor Publice pe domeniul Antreprenoriatului Social?**
- 1. Înregistrarea/activitatea/raportarea activității ÎS/ÎSI;
- 2. Cadrul fiscal (mecanisme de facilitare a antreprenoriatului social);
- 3. Procedurile de achiziții publice (achiziționarea serviciilor prestate de ÎS/ÎSI, de către Instituțiile Publice);
- 4. Altele.

Chestionar II din 26 mai 2023

1. De care **facilități fiscale existente** beneficiați în prezent ca antreprenor social în țara dumneavoastră?
2. Ați avut oportunitatea de a observa sau de a învăța despre **facilitățile fiscale pentru antreprenorii sociali din Spania (sau alte state)**? Vă rugăm să ne împărtășiți orice experiență sau cunoștințe relevante pe această temă.
3. Dacă ați avut experiență în Spania sau în alte țări care oferă facilități fiscale avantajoase pentru antreprenorii sociali, vă rugăm să ne spuneți care au fost acestea și cum credeți că s-ar putea adapta la contextul dumneavoastră local.
4. Ce facilități fiscale v-ați dori să fie implementate în viitor pentru antreprenorii sociali în țara dumneavoastră? Vă rugăm să specificați detaliat ce aspecte ar trebui acoperite și ce beneficii ar trebui să ofere aceste facilități.
5. Vă rugăm să ne oferiți alte observații sau sugestii legate de facilitățile fiscale pentru antreprenorii sociali.

Întrebări interviuri pentru reprezentanții societății civile

1. Care este diferența între facilități fiscale și subvenții acordate de autorități? După opinia DVS ele sunt suficiente pentru acordarea suportului în dezvoltarea antreprenoriatului social din Republica Moldova?
2. Cum considerați un antreprenor social poate avea parte atât de facilități fiscale și de cât și de subvenții? Dacă aplicați unui sau ambele mecanisme, puteți? Vă rog să ne expuneți în câteva cuvinte care din aceste mecanisme este mai funcțional și mai eficient în contextul social-economic actual din Republica Moldova.
3. Ce facilități fiscale v-ați dori să fie implementate în viitor pentru antreprenorii sociali în Republica Moldova? Vă rugăm să specificați detaliat ce aspecte ar trebui acoperite și ce beneficii ar trebui să ofere aceste facilități.
4. Dacă ați avut oportunitatea de a observa sau de a învăța despre facilitățile fiscale pentru antreprenorii sociali din alte state? Vă rugăm să ne împărtășiți orice experiență sau cunoștințe relevante pe această temă.
5. Vă rugăm să ne oferiți alte observații sau sugestii legate de facilitățile fiscale pentru antreprenorii sociali.